

עובדי הרשות

לשכת יו"ר המועצה

יו"ר המועצה: מוטי שקלאר
עובדי הלשכה: אדם גלמן, צאלה זומרפלד, שרית קמחי, ירון רגב, הלה ריבלין.

לשכת מנכ"ל הרשות

מנכ"ל: שמואל שם-טוב
עובדי הלשכה: אפרת בן-יצחק, שמחה ברוך, הדס וגמן, מיכל יהושוע, יעל ירושלמי, נחמה לאור, תניה צינדורף.

תחום טלוויזיה

סמנכ"ל: נעמי שחורי
עובדי התחום: אסנת איתן, מיכל ארליך, מירב באשר, סיגלי ביטון, חנית בינדר, שי בלום, נתן בן-ארי, יפעת בן-שושן, ענבר גולני, ילון גורביץ, ראומה יצחקי, איילת כפרי-ברכה, אילת מצגר, דליה סיגן, בשמת עדיקה, טלי קליינמן, מיכאל רוזוליו, יורם שווגר.

תחום רדיו

סמנכ"ל: נאוה בת-צור (שטראוס)
עובדי התחום: לילך אלפיייה, אורית בן-ארי, ראומה יצחקי, מיכל ענבר, משה שוורץ.

תחום כלכלה, כספים ומינהל

סמנכ"ל: יעל בובליק
עובדי התחום: מנשה ברוך, עדינה גולן, מיכל גרוס, אלי דבאח, ורד כהן, אלינור זלטיין, ויקטור מגרם, גלית נחמני, סיגלית צור-מרי, קובי ציון, אירית קורן, שירית קרלסון, שרית ראובנוף, ניר שויקי, צבי שרפשטיין, ענבל תורג'מן.

תחום הנדסה

סמנכ"ל: אהוד בן-דור
עובדי התחום: מאיר אלוש, שמעון אפריאט, דני בוחניק, דפנה בלוך, דרור הרשקוביץ, רמה חזיזה, ניסים טל, שרית יפרח, יעל ירושלמי, דרון כהן, אור סיון, ברוך פרץ, אוהד צפריה, יגאל קרלנד, שרית ראובנוף, גלית רוזמן, הילה ריבלין, יוסי שטיין, אלי שמעוני.

הלשכה המשפטית

יועץ משפטי: עו"ד דרון אבני
עובדי הלשכה: רויטל אברהם, יעל נטר.

נציב תלונות הציבור

נציב התלונות: גיורא רוזן
עובדי הלשכה: מיכל סטריזובר

מבקר פנים

הרצל כהן

דברי יו"ר המועצה

דברי נכתבים בעיצומה של שנת 2001, ולכן ישאו אופי הפונה לעתיד.

לאחר שמינה השר בנימין בן אליעזר בראשית 2001 את מועצת הרשות נדרשו חבריה לשורה של סוגיות ונושאים המחייבים קבלת החלטות וגיבוש מדיניות. בראש ובראשונה נדרשה המועצה לגבש סופית את הקריטריונים למכרז לערוץ הישראלי החדש ואת נוהל בחירת הזוכים בו.

לאחר 3 ימי דיון מרתוניים, שקדמה להם עבודת הכנה בת מספר חודשים, בחרה המועצה בשתי הקבוצות הזוכות. שידורי הערוץ יחלו עם תחילת 2002 בהנחה, שעד אז יסתיים ההליך המשפטי הדין בערעור של הקבוצות המפסידות. הערוץ הישראלי החדש יתחרה בערוצים הקיימים (ערוץ 1 ו-2) וישקף בלוח השידורים שלו את ליבת ההווייה הישראלית על גוניה השונים.

נוסף על כך נדרשת המועצה לגבש מדיניות בנושאים ובתחומים האלה:

ערוץ 2

ערוץ 2 מסיים את תקופת הזיכיון השנייה בסוף 2003. על המועצה להחליט על מועד היציאה למכרז ולגבש את עמדתה במספר שאלות חשובות:

- * כיצד לאפיין את המכרז בהתחשב בקיומו של הערוץ הישראלי החדש והאם יש מקום לדרישות מחמירות בתוכן?
- * האם המעבר משלושה זכיינים לזכייין אחד צריך להשפיע על אופיו של המכרז?
- * מה מקומה של חברת חדשות עם העלייה לאוויר של ערוץ החדשות ושאר הערוצים?
- * מה מקומה של הטלוויזיה הלימודית בערוץ 2 החדש?

איחוד רשויות

בכוננת שר התקשורת הנוכחי, ראובן ריבלין, לאחד את הרשות השנייה עם מועצת הכבלים כדי ליצור לכידות במבנה השידורים ומדיניות כוללת למפת השידורים המסחריים. על המועצה לגבש את תפיסתה בעניין זה ולבחון את מדיניותה הרגולטורית, בעיקר לנוכח קולות הדורשים הפסקת הרגולציה.

רישיונות

שינוי מפת התקשורת וקיומה של יכולת טכנולוגית משופרת מעלים קולות הקוראים למעבר משיטת הענקת הזיכיון לשיטת מתן רישיונות. צעד כזה טומן בחובו סכנות לתפקידי התקשורת בתחום החברה והתרבות. על המועצה להתמודד עם מגמה זו ולבחון האם מדובר בשינוי טכני בלבד או בתמורה בכל מדיניות התקשורת.

ערוצים הממומנים על ידי פרסומות

נוסף לערוץ הישראלי החדש ולערוצים הייעודיים הממומנים על ידי פרסומות, מסתמנת מגמה, שתאפשר הן לערוץ הציבורי והן לערוצים נוספים בכבלים לקבל נתח מעוגת הפרסום. מגמה זו לצד שינויים בשיעורי הצפייה שהורגלנו אליהם עד כה, מחייבת את המועצה לבחון מחדש את הדרישות הרגולטוריות, בעיקר בתחום הפרסום תוך בחינה קפדנית, אלו מהן מרכזיות לתרבות ולחברה הישראלית ובאלו תחומים ניתן לנקוט גישה מחמירה פחות. שאלות אלו מקבלות משמעות יתר, מאחר שהחלוקה בין ערוצי נישא לערוצים המרכזיים מיטשטשת והולכת.

רפורמה ברדיו

הרשות נקטה צעדים חשובים לקראת רפורמה ברדיו האזורי. גם בתחום זה יש מקום לחשיבה ובחינה האם הגיע הזמן לבחון את תפקידי הרדיו האזורי מחדש, להקל בפיקוח ולנהוג בו בליברליות כדי לחזקו מול רשות השידור וגלי צה"ל.

ולסיכום, לעניות דעתי, לאור האתגרים העומדים בפני היוצרים יש מקום שהמועצה תנקוט יוזמה ותוביל שורת דיונים בשיתוף גורמים נוספים מתחומי השידור, האקדמיה, המשפט וכדומה, כדי לגבש מדיניות כוללת ואחראית בתחום השידור המסחרי.

דבר מנכ"ל הרשות

שנת 2000, שנת המילניום, אופיינה במעבר מתקשורת מסורתית לעידן טלוויזיוני חדש. זו הייתה שנה של בניית התשתית התכנית והחוקית להקמת מגוון ערוצי שידור בעלי טכנולוגיות מתקדמות הפונים לכל קבוצות האוכלוסייה בישראל. בשנה זו הונחה התשתית להקמת המישה ערוצי כבלים ייעודיים, עלו לאוויר ערוצי נישה נוספים בכבלים ובלווין וגולת הכותרת - פורסם המכרז לערוץ מסחרי נוסף.

בתחילת השנה העביר משרד התקשורת בסיוע הרשות את התיקון לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, שפתח שער להקמת ערוץ מסחרי נוסף. לאחר אישור החוק בתמיכה גורפת של חברי הכנסת, התארגנה הרשות בלוח זמנים מצומצם לכתיבת המכרז ולפרסומו. הרשות קבעה לעצמה שורה של מטרות: יצירת ערוץ ישראלי מקורי ואיכותי, שיפור תנאי ההפקה של היצירה והיוצרים בישראל על ידי קביעת פרמטרים לנאותות הפקה, יצירת ערוץ שיהיה מבודל בשידוריו מערוצים קיימים ויפנה לכל קבוצות האוכלוסייה בישראל.

כל עובדי הרשות תרמו לכך, שמכרז הערוץ הישראלי החדש יצא על פי לוח הזמנים המתוכנן, וזאת למרות הקשיים המשפטיים וחילופי מועצת הרשות שאירעו במשך תקופה זו. הרשות התארגנה גם לבדיקה מהירה ויעילה של הצעות המתמודדים ולהכנת מערך הנדסי דיגיטלי מתקדם, כך שתהיה מסוגלת להעלות ערוץ חדש לשידור בסוף שנת 2001.

עלייתו של הערוץ הישראלי החדש לא תהיה רק מהפכה תכנית אלא גם תרחיב את התחרות בשוק הפרסום, תחרות שתועיל לכלכלת ישראל - לחברות השונות כמו גם לצרכן הבודד.

לצד הקמת הערוץ החדש פעלה הרשות לביסוס מעמדו של ערוץ 2 כערוץ השידור המוביל בישראל. זו לא הייתה שנה קלה לערוץ. היקף השידורים והמגוון המוצע בכבלים ובלווין הוריד את אחוזי הצפייה של הערוץ. רבעון ארוך של בעיות ביטחוניות ופיגועים חבלניים פגע בפרסום ובהכנסות. לוחות השידורים השתבשו וחברת החדשות של הערוץ עבדה ללא הפסקה כדי לספק חדשות עדכניות מכל נקודה בישראל. הרשות, כך אני מאמין, פעלה בזמן אמת כדי לתת פתרונות לבעיות שנוצרו, להקל על חברת החדשות והזכיינים בתקופות הקשות ולשמור על רמת שידור גבוהה הן בשידורי האקטואליה והן בתכניות הבידור.

בשנה זו יצר הערוץ יותר שעות דרמה ישראלית מקורית, יותר שעות של תכניות וסרטים דוקומנטריים ויותר תכניות הנוגעות ללב ההווה הישראלית. הרשות תעשה כל מאמץ שמגמה זו תגבר בעתיד למרות הקשיים הצפויים בעידן החדש.

בשנה זו נמשכה המגמה להודדת הרגולציה בשידורי הרדיו האזורי למינימום. תחנות הרדיו התבססו, זכו לאחוזי האזנה יפים, והרשות פעלה, לצערי, בהצלחה חלקית, להעביר שורה של הקלות שעתידות לסייע לתחנות כולן להגיע לרווחיות. בשנה הבאה אנו מתכוונים להמשיך במאמץ לקדם את תהליך ההקלות כדי שהתוצאות יהיו טובות יותר.

ראיתי את עובדי הרשות בשנה זו. ללא תמורה נוספת הקדישו לילות כימים במאמץ לעמוד במטרות שהציבנו. אני מודה להם על עבודתם המסורה.

בעקבות פסיקת בג"ץ החלפה בשלהי השנה מועצת הרשות. רצוני להודות למועצה היוצאת על שיתוף הפעולה, ובעיקר על העבודה הטובה שנעשתה בהכנת המכרז לערוץ הישראלי החדש. מהיכרותי הקצרה עם חברי המועצה החדשים, אני משוכנע שבשיתוף פעולה עם הרשות תביא מועצה זו להישגים רבים בתחום השידור הטלוויזיה והרדיו בישראל.

שמואל שם-טוב

חברי מועצת הרשות

מוטי שקלאר

יו"ר מועצת הרשות
לשעבר יו"ר הנהלת ביה"ס לקולנוע
"מעלה" ומנכ"ל רדיו אזורי

נינו אבסדוה

עיתונאית

מרים איתן

מתרגמת, מחנכת ומשוררת

צביה אלדר

מנהלת קראטיבית,
אנימציה ואפקטים מיוחדים

מוסקו אלקלעי

שחקן

אברהם דורון

איש תקשורת ומשפטן

גבי יימן

פרופ' לתקשורת המונים,
אוניברסיטת חיפה

חנית טור

עורכת דין

אלישע באב"ד

פרופ' לפסיכולוגיה חינוכית,
האוניברסיטה העברית
בירושלים

שמואל סנדלר

פרופ' למדעי המדינה וראש
המחלקה באוניברסיטת בר אילן

שניב גדבאן

מהנדס ומבקר פנים

נורית פריד

מנהלת ומחנכת מכון
להכשרת טוענות

גיאורא עיני

עורך דין, מנכ"ל קרן יהושע
רבינוביץ לאומנויות ת"א

מתי דוד

כלכלן, מדריך תיירים,
מרצה, שופט (בציג ציבור)
בבית הדין לעבודה

חליל גנאים

דר' לחינוך, מנכ"ל מכללת
מרכז הגליל

חברי הנהלת הרשות

שמואל שם-טוב
מנכ"ל

עו"ד דורון אבני
יועץ משפטי

יעל בובליק
סמנכ"ל כלכלה, כספים ומטה

אהוד בן-דור
סמנכ"ל הנדסה

**נאוה בת-צור
(שטראוס)**
סמנכ"ל לענייני רדיו

נעמי שחורי
סמנכ"ל לענייני טלוויזיה

גיורא רוזן
נציב תלונות הציבור

ד"ר הרצל כהן
מבקר פנים

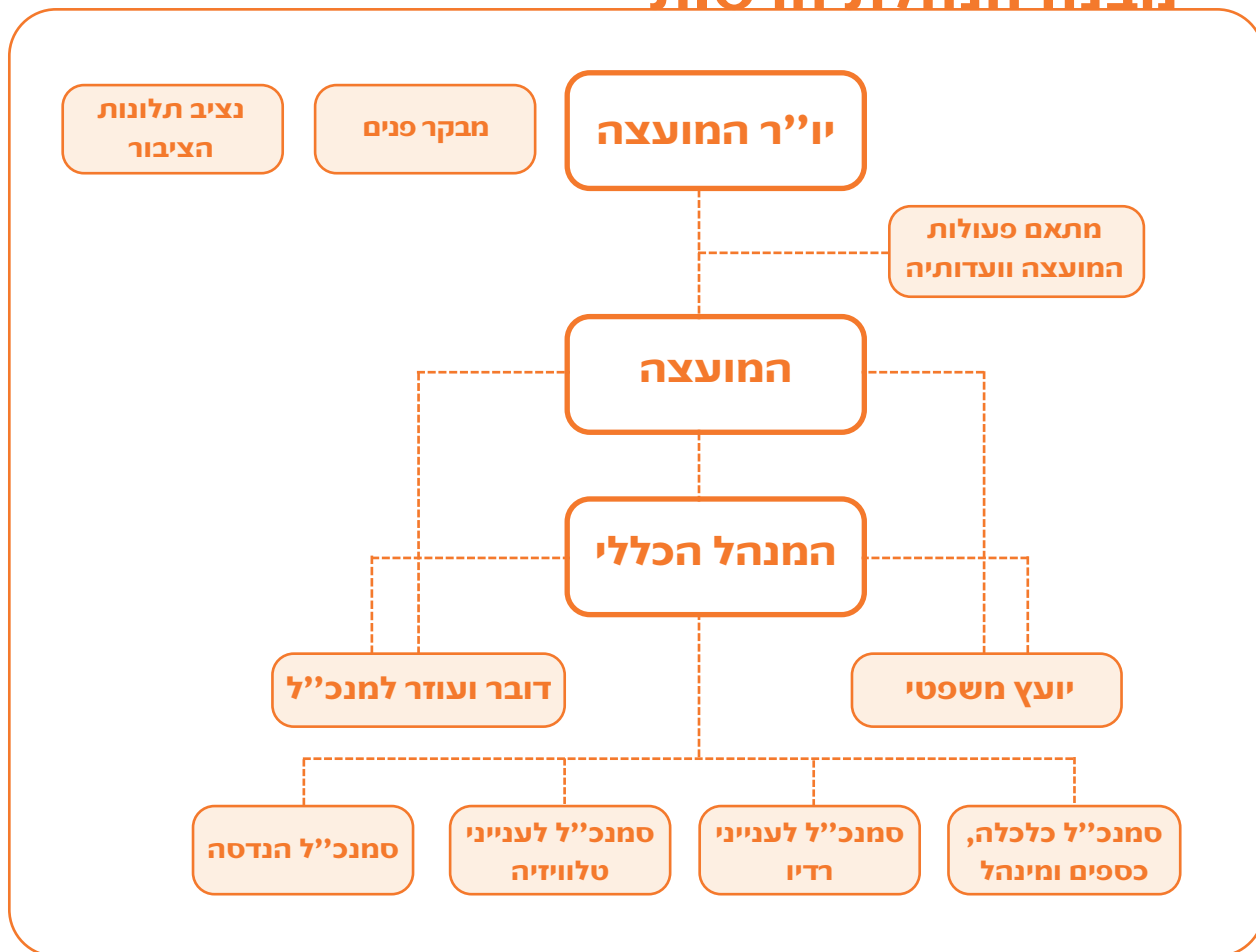

נחמה לאור
דוברת ועוזרת למנכ"ל

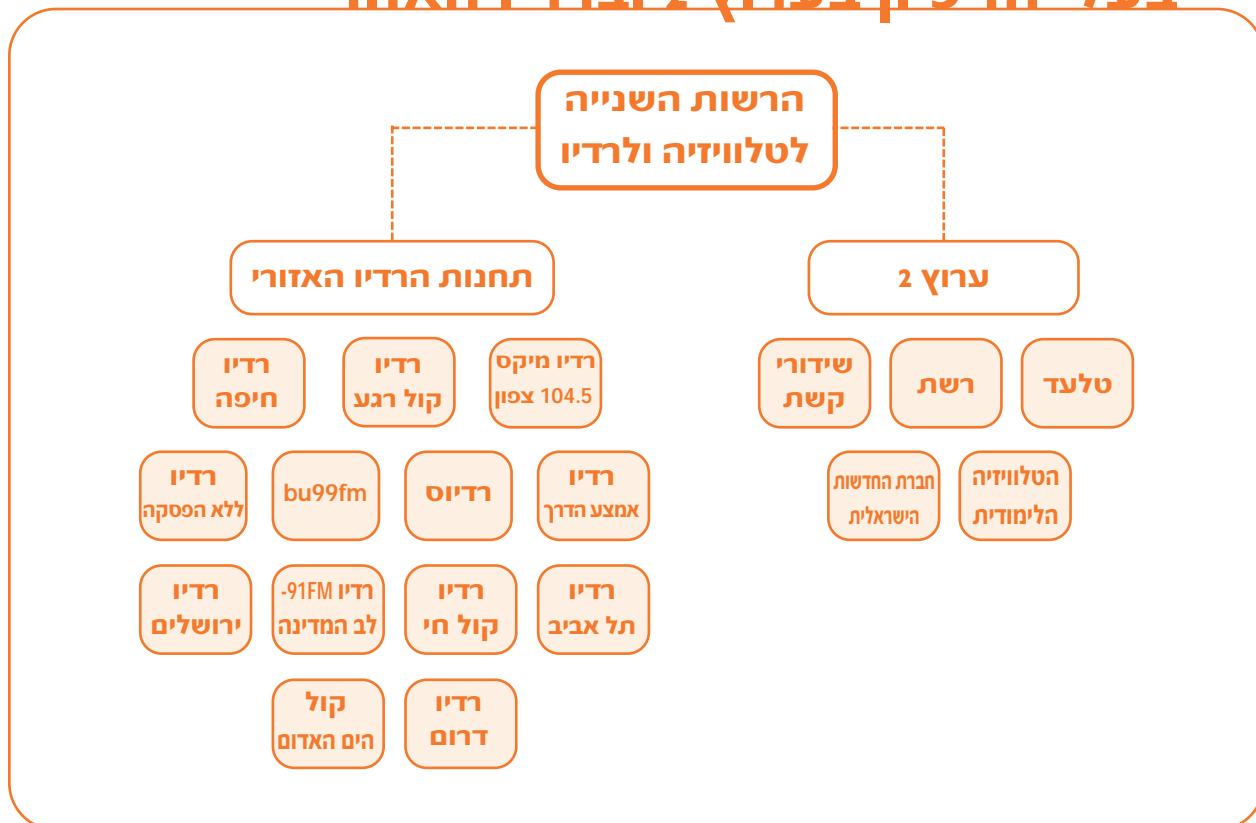

ירון רנב
מתאם פעולות המועצה
וועדותיה

מבנה הנהלת הרשות

בעלי הזיכיון בערוץ 2 וברדיו האזורי

פעילות מועצת הרשות

מועצת הרשות השנייה מונה חמישה עשר חברות וחברים, הממונים על ידי הממשלה, על פי המלצת השר הממונה על ביצוע חוק הרשות.

הרכב המועצה משקף מגוון דעות והשקפות הרווחות בישראל בתחומים שונים. חברי המועצה הם אנשי ציבור בעלי רקע תרבותי, ניסיון וידע בתחומי התמחותם המגוונים ובעלי מודעות למצב חברתי בישראל.

אחריות המועצה הנמרת מחוק הרשות, היא בראש ובראשונה לדאוג לשמירת האינטרס הציבורי במובן הרחב ביותר, כפי שהוא בא לביטוי במגוון הפעילויות השונות של הרשות על כל מרכיביה.

לשם כך, משתמשת המועצה בסמכויותיה להתוויית קווי הפעולה של הרשות ושל זכייני הטלוויזיה והרדיו בעזרת מנגנונים שונים של היתדינות, אישור, מעקב ופיקוח שפועלים מכוח החוק, התקנות, הכללים, כתב הזיכיון והנהלים השונים שקבעו וקובעים המחוקק והמועצה עצמה.

המועצה היא גוף סטטוטורי המבצע את תפקידיו באמצעות מספר מסגרות. פורום מליאת המועצה הוא מסגרת כללית לכלל ההחלטות ולהתוויית המדיניות הכללית לרשות. דיונים בתחומים ספציפיים נערכים בוועדות משנה של המועצה. נושאים אשר אינם נכללים בדיוני ועדות המשנה מועברים לוועדות אד-הוק, שמוקמות בהתאם לצרכים ספציפיים המתעוררים במשך העבודה.

בשנת 2000 כיהנו ועדות המשנה האלה:

- ועדת רדיו
- הוועדה לפיתוח תקשורת
- הוועדה המשפטית
- ועדת טלוויזיה
- ועדת ביקורת
- ועדת כספים

השנה מונה פרופ' גבי ימן כחבר מועצה וכך הושלם מספר החברים ל- 15, כלשון החוק.

השנה החלה המועצה, בתמיכתו ובעידודו של השר הממונה בנימין (פואד) בן אליעזר, בגיבוש ארגון מחדש בתחום תחנות הרדיו האזורי. מתוך ראייה כוללת ומפוכחת של שידורי הרדיו השונים במדינה, קבעה המועצה, כי כדי לאפשר את קיומן של תחנות הרדיו האזורי ברמה נאותה, לאור תנאי התחרות הקיימים בענף, יש להקל באופן ניכר את העול המוטל על תחנות אלה ולהתמקד במסגרת הרגולציה בנקודות המהותיות, הרלוונטיות לגופי שידור מסוגן של תחנות רדיו אזוריות במדינה בעלת יומרות פרמסיביות - דמוקרטיה. יחד עם גיבוש מדיניות זו התכנסה המועצה במסגרת תפקידה כוועדת מכחים וקבעה, כי התחנות "רדיו קול רגע", "רדיו אמצע הדרך", "רדיו bu99fm", "רדיו תל-אביב", "רדיו קול חי" ו"רדיו 91FM - לב המדינה" עמדו בתנאי הזיכיון בתקופה הראשונה וזכאיות לתקופת זיכיון נוספת.

בד בבד עם העיסוק בפיקוח על שידורי ערוץ 2, התמקדה המועצה בגיבוש המרכז לערוץ הישראלי החדש, שהקמתו התאפשרה בעקבות תיקון חוק הרשות. המועצה גיבשה את העקרונות שלפיהם נוסח המכרז, שמביא לביטוי את החשיבות שרואה המועצה ביצירה הישראלית על גוניה וסוגיה השונים תוך אבטחת איכות השידורים ורמתם בעזרת הגדרות תכניות וכספיות מפורטות ומדויקות.

בהמשך לדרך שהתוו המועצות הקודמות, הקציבה המועצה, מתוך מחויבותה לתפקידה הציבורי ומתוך רצון עמוק לעודד את היצירה הישראלית, כ- 880,000 ש"ח לעידוד יוצרים צעירים ולעידוד היצירה בקהילה של יוצרים בתחילת דרכם ו/או שאינם יוצרים במסגרת ממוסדת. סך הכול זכו בתמיכות 64 פרוייקטים מתוך 225 שהוגשו לקרנות 'סנונית' ו'ברוש'. הקרן החברתית המשותפת לרשות ולקרן החדשה תמכה בשנה זו בסרטים בסכום כולל של כ- 1,200,000 ש"ח.

שנה זו הייתה שנה מיוחדת, לאו דווקא לחיוב, למועצת הרשות. מיד עם התמנותה הוגשה לבג"ץ עתירה בגין מינויה, שנדונה יחד עם העתירה שהוגשה בנוגע למינוי הוועד המנהל ומליאת רשות השידור. לאחר דיונים שארכו כשנה קבע בית המשפט, כי למרות שסמוך הוא ובטוח, כי חברי המועצה הינם אנשים ראויים, הרי שהליך ההתייעצות שבעקבותיו מונה, לא היה תקין והורה לשר למנות מועצה חדשה. ראוי לציון, כי גם לאחר קביעתו של בג"ץ, הפגינו חברי המועצה מידה של שאר רוח והמשיכו בחריצות תוך השקעת מיטב מרצם בעבודת המועצה, שמן הסתם הייתה תובענית ואינטנסיבית מהרגיל, כדי לגבש מרכז לערוץ טלוויזיה מסחרי נוסף ראוי ואיכותי לרווחת הצופים.

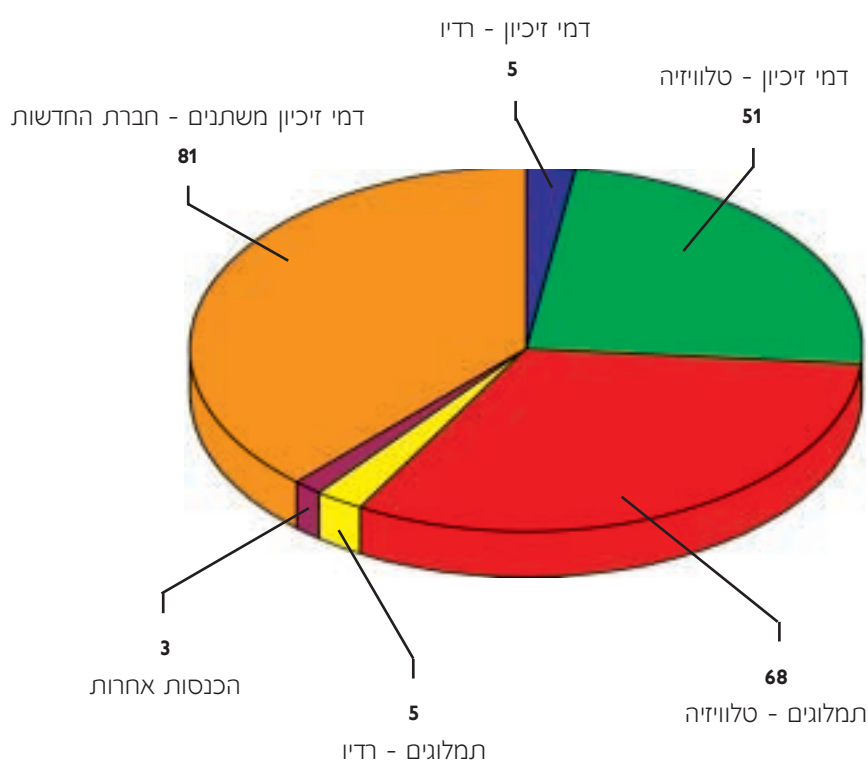
הפעילות הכספית של הרשות

מקורות

(במיליוני ש"ח, מחירי 12/2000)

המקורות הכספיים של הרשות בשנה זו היו כ- 213 מיליון ש"ח.

התפלגות הכנסות הרשות

שיעור התמלוגים שנקבע לזכייני ערוץ 2 הוא 8% מהכנסותיהם. שיעור התמלוגים שמשלמים זכייני הרדיו נע בין 4% ל- 8% - השיעור נקבע פרוגרסיבית לרמת הכנסתם.

מקורות הרשות בשנה זו גבוהים ממקורות הרשות בשנת 1999, אשר עמדו על כ- 200 מיליון ש"ח. את הגידול במקורות הרשות ניתן לייחס, בין השאר, לגורמים אלה:

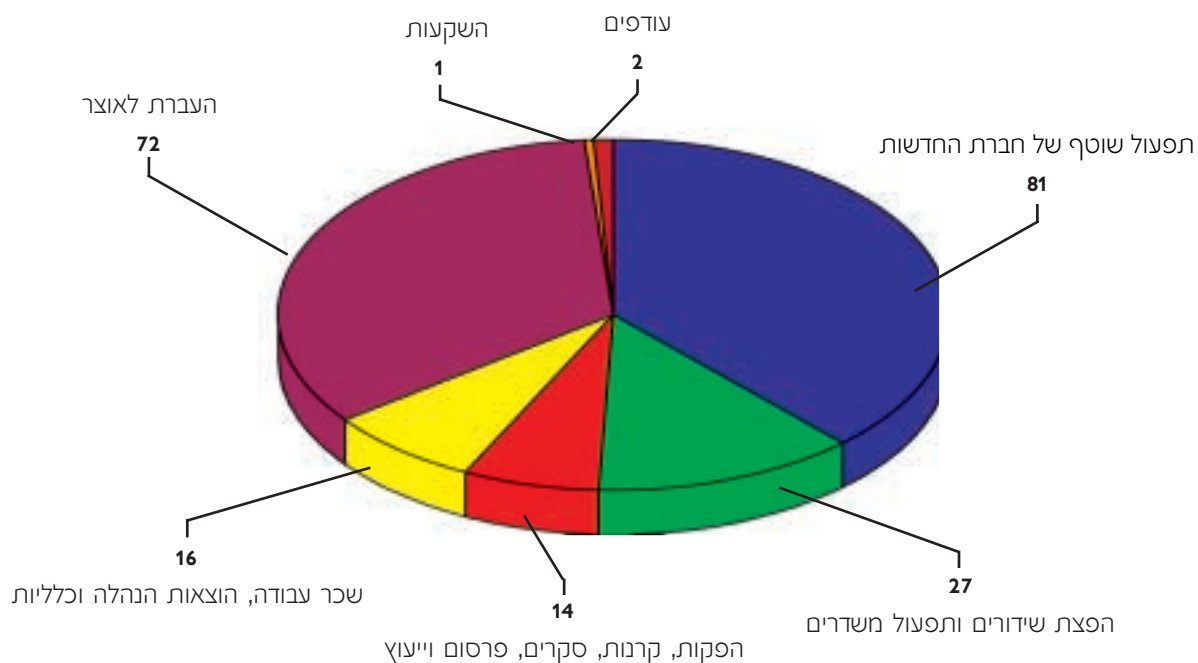
1. גידול ריאלי בדמי הזיכיון בטלוויזיה בשיעור של 3% ותוספת של דמי זיכיון חד פעמיים, שניתנו לרשות כפיצוי על החקיקה האוסרת על הרשות להשתמש בתמלוגים, המתקבלים מזכייני הטלוויזיה לתקציבה השוטף.
2. גידול בתקציב הבסיסי של חברת החדשות וכן מימון נוסף לסיקור אירועי החודשים האחרונים, לכיסוי הגרעון ולתשלום מענקים לעובדים.

שימושים

התפלגות השימושים של הרשות

(במיליוני ש"ח, מחירי 12/00)

באחוזים	במיליוני ש"ח מחירי 12/00	
38%	81	תפעול שוטף של חברת החדשות הפצת שידורים ותפעול משדרים הפקות, קרנות, סקרים, פרסום וייעוץ שכר עבודה, הוצאות הנהלה וכלליות
12.7%	27	
6.6%	14	
7.5%	16	
	138	
		סה"כ הוצאות
33.8%	72	העברת לאוצר
0.5%	1	השקעות
0.9%	2	עודפים
100%	213	סה"כ שימושים

הוצאות התפעול השוטף הגיעו לכ- 138 מיליון ש"ח. למעלה מ- 50% מהוצאות אלה הופנו לתפעול חברת החדשות. שימושים בשיעור של כ- 34% מהמחזור הועברו לאוצר.

תפעול שוטף של חברת החדשות

כאמור, תקציב הפעילות השוטף של חברת החדשות כלל תקציב מיוחד לסיקור אירועי החודשים האחרונים, לכיסוי גירעון ולתשלום מענקים לעובדים.

הפצת שידורים ותפעול משדרים

המרכיב העיקרי בעלויות תפעול מערך השידור הוא התשלום בעבור אגרת התדרים.

הוצאות הנהלה וכלליות

1. שכר עובדי הרשות ותנאי העסקתם נקבעים על פי החוק באישור השר הממונה לאחר התייעצות עם שר האוצר. בתחילת שנת 2001 ניתנה תוספת שכר של 1,250 ש"ח בגין השנים 1999-2000.
2. הוצאות התפעול והאחזקה כוללות: דמי השכירות בעבור מבנה הרשות ואחזקתו, אחזקת כלי רכב, שירותי תקשורת, הוצאות משרדיות, ביטוח וכדומה.
3. מועצת הרשות: על פי חוק הרשות השניה והתקנות שהוצאו מכוחו זכאים חברי מועצת הרשות לגמול בגין השתתפות בישיבות ולהחזר הוצאות.

השקעות בפיתוח מערך שידור והשקעות שונות

סך ההשקעות בשנה זו הסתכם בכמיליון ש"ח. ההשקעות היו בתחנות שידור, במרכז השידור והבקרה ובמחשוב הרשות. עיקר ההוצאה להשקעות נבעה מהתחלת ביצוע פרויקט הסבת התדרים בתחנות השידור של הרשות, לצורך הקטנת ההוצאה לתשלום אגרת תדרים, ובהתאם לבקשת משרד התקשורת לצמצום מספר התדרים הנמצאים בשימוש.

משאבי אנוש

מצבת כוח האדם ברשות כללה השנה 55 משרות (מתוך 56 תקנים).

תחום	איוש תקנים (נכון ל- 31.12.00)
מועצת הרשות	2
לשכת המנהל הכללי	6
תחום טלוויזיה	13.27
תחום רדיו	4
תחום הנדסה	11.23
תחום כספים, כלכלה ומינהל	11.50
מזכירות כללית	3
לשכה משפטית	2
נציב תלונות הציבור	2
סה"כ משרות	55(*)

(*) מתוך כ- 10 משרות אוישו באמצעות כוח אדם זמני, משיקולים כלכליים.

הנהלת הרשות מטפחת את המשאב האנושי באמצעות השתלמויות, סדנאות וימי עיון, כדי לשמור על רמתו המקצועית.

הרשות ביצעה במשך השנה תכנון מחודש של המבנה הארגוני לפי הצרכים העתידיים בכוח אדם לקראת תחילת פעילותו של ערוץ מסחרי נוסף - הערוץ הישראלי החדש.

בינוי

לצורך הפצת שידורי הערוץ הישראלי החדש נדרשת הרשות להקים מערך לשידור ובקרה (מש"ב) דיגיטלי.

נבחנו כלכלית מספר חלופות להתאמת מבנה הרשות לצרכיה המתחדשים. בין החלופות השונות שבדקו: העברת הרשות למבנה חדש, הרחבת המבנה הקיים וכן אפשרות של תפעול המש"ב על ידי קבלן חיצוני. נמצא, כי החלופה הכדאית ביותר היא התאמת המבנה הקיים לצרכי הרשות על ידי הרחבת שטח השכירות ובניית מש"ב חדש.

הביצוע יסתיים בשנת 2001.

הפעילות המשפטית

שנת 2000 הייתה שנת תמורות ועיצוב מחדש של מפת התקשורת בישראל. בחודש מארס תוקן חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, באופן שיאפשר את הבאתו לעולם של הערוץ המסחרי הנוסף, הערוץ השלישי, לצד אחיו הבכור, ערוץ 2. המכרז לבחירת שני בעלי הזכויות בערוץ השלישי פורסם בחודש אוקטובר 2000, והזוכים נקבעו בחודש אפריל 2001. בד בבד, החליטה המועצה לשידורי כבלים ולוויין על פרסומם של חמישה מכרזים לערוצי כבלים ייעודיים, הממומנים מפרסומות, אשר שניים מהם פורסמו עד כה. נוסף על כך, החלו שידורי בעל הרישיון לשידורי לוויין. שינויים אלה הביאו בין היתר, לתחייתה של היוזמה להקמת רשות תקשורת לאומית, ושר התקשורת אף מינה צוות לבחינת הנושא, שבו חבר גם מנכ"ל הרשות השנייה. כבר עתה מתקיים שיתוף פעולה בין הרשות השנייה למועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, לצורך יצירת בסיס נורמטיבי אחיד ככל הניתן לפעולתם של ערוצי השידור השונים.

הרשות השנייה, ובכלל זה הלשכה המשפטית, היו שותפים מלאים להליכי החקיקה של התיקון לחוק הרשות השנייה, המסדיר את הקמתו של הערוץ השלישי. עם השלמת הליכי החקיקה, נרתמה הלשכה המשפטית למאמץ הכולל ברשות לפרסום המכרז לבחירת זכייני הערוץ השלישי בהקדם האפשרי. הפעילות בהיבט זה, בוצעה בסיועו של משרד עו"ד אפרים אברמזון ושות' וכללה ייעוץ לצוות ההקמה בדבר פרשנות הוראות חוק הרשות; ניסוח משפטי של כל מסמכי המכרז; והכנת נוסחי תיקון לכללים שהתקינה מועצת הרשות, לקראת הקמתו של ערוץ נוסף. הלשכה אף השתתפה באופן פעיל בדיונים עם משרד התקשורת לצורך תיקון תקנות, לפי חוק הרשות, כנדרש עם הקמת הערוץ. כמו כן, נדרשה הלשכה המשפטית, לצד פרקליטות המדינה, להשיב על עתירות שהגישו זכייני ערוץ 2 נגד התיקון לחוק הרשות, אשר בסופו של דבר נדחו.

בצד פעילות זו נמשכה הפעילות השוטפת בכל הקשור לזכייני ערוץ 2. גם תחום זה זכה לפעילות מוגברת, לאור כוונת המועצה לתקן את הכללים המסדירים את פעילותם של זכייני ערוץ 2 ואת גדר חובותיהם, באופן שיאפשר החלת מערכת נורמטיבית אחידה על שני הערוצים. הלשכה המשפטית ליוותה את עבודת ועדת המועצה אשר עסקה בנושא, ומסייעת עתה בהליך השימוע הנערך לזכייני ערוץ 2.

במסגרת עיסוקה בערוץ 2 טיפלה הלשכה במספר עתירות שהוגשו לבג"ץ. בין אלה הייתה מעניינת במיוחד העתירה נגד החלטת הרשות לפסול לשידור את הפרסומת למשקה הקל "תפוזינה", בהיותה פוגעת בטעם הטוב וברגשות הציבור, לאור הרימוזים המיניים הנכללים בה (בג"ץ 4644/00 יפאורה תבורי בע"מ נ' הרשות השנייה). אמות המידה לפסילתם של תשדירי פרסומת בשל היותם פוגעים בטעם הטוב וברגשות הציבור דונו בעבר בפסק הדין בעניין קידום (בג"ץ 606/93 קידום יזמות ומו"לות בע"מ (1981) נ' רשות השידור) ובעניין מאיו סימון (בג"ץ 5118/95 מאיו סימון פרסום שיווק יחסי ציבור בע"מ נ' הרשות השנייה). דומה, כי פסק הדין בעניין "תפוזינה" צועד צעד נוסף מעבר לפסקי הדין שהוזכרו, בקובעו כי "רימוז מיני - להבדילו מייצוג מפורש של יחסי מין - כלשעצמו, אינו עילה לפסילת תשדיר פרסומת. הדבר תלוי במהותו של הרימוז. רימוז מיני בתשדיר פרסומת, הכרוך בפגיעה בכבוד האדם, בהשפלתו, בהטרדה מינית, או העשוי להזמין אלימות, הוא מעבר למידה ראויה". לפיכך, לאחר שהסכימו העותרים להצעת בית המשפט, כי יושמט הקטע בתשדיר שבו נערך חיפוש על אזור חלציו של גבר, שם בלט בקבוק המשקה המוחבא, נקבע, כי יש לאפשר את שידורו של התשדיר. זאת, על אף ה"וולגריות שברימוז המיני שבתשדיר", כלשון בית המשפט. למותר לציין, כי בבחינת תשדירי פרסומת המשודרים בערוץ 2 הרשות פועלת לאור אמות המידה, שנקבעו בין היתר בפסק הדין האמור. הדבר הביא לא אחת לביקורת ציבורית, ואף לאחרונה נתגבשו יוזמות חקיקה בכנסת, המבקשות להביא להחמרה בכל הקשור למניעת הצגתן של רמיזות מיניות בפרסומות המוצגות בטלוויזיה.

גם מקומו של הרדיו האזורי לא נפקד מפעילותה של הלשכה המשפטית. בשנה החולפת נבחן נושא צירופו של מותג מסחרי לשמן של תחנות רדיו אזורי, ואף נוסחו התיקונים המתאימים לכללים שהתקינה המועצה, כדי להסדיר נושא זה. כמו כן, נוסחו כללים, המאפשרים לתחנות הרדיו האזורי לשדר שידורי חדשות בעלי תכנים ארציים, להבדיל מחדשות בעלות אופי אזורי בלבד, וכן לשתף פעולה בעניין זה עם צדדים שלישיים. נוסף על כך, נדרשה הרשות להשיב על שורה של עתירות שהוגשו נגד החלטת מועצת הרשות להרחיב את אזור זיכיונה של תחנת הרדיו האזורי "קול חי", גם לאזור ירושלים רבתי. בעקבות המלצת בית המשפט שקלה המועצה בשנית את עמדתה בנושא, וביטלה את החלטתה.

הלשכה המשפטית השתתפה בדיונים שקדמו לפרסום המכרז למתן זיכיון לשידורי רדיו באזור הצפון בשפה הערבית. מכרז זה פורסם לאחר שהמועצה החליטה שלא להאריך את זיכיונה של תחנת "רדיו 2000". משגובש אופיו של המכרז סייעה הלשכה בניסוח חלקים ממסמכי המכרז ונספחיהם.

בשלהי שנת 2000 התפטר ראש הממשלה אהוד ברק מתפקידו, ונקבע, כי בפעם הראשונה יתקיימו בחירות מיוחדות לראשות הממשלה. הדבר חייב היערכות מיוחדת של הלשכה המשפטית לצורך הנחיית בעלי הזיכיונות בטלוויזיה וברדיו, בדבר החובות המוטלות עליהם בתקופת בחירות. כמו כן נדרשה הלשכה המשפטית לייצג את הרשות בדיונים אצל יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, כבוד השופט חשין.

כבכל שנה הוסיפה הלשכה המשפטית לייצג באופן סדיר למועצת הרשות ולוועדותיה. בעניין זה אף נדרשה הלשכה לסייע למועצה החדשה בכל הכרוך בכניסתה לתפקיד בסוף שנת 2000. כמו כן הוסיפה הלשכה ללוות את עבודת התחומים השונים ברשות, את עבודת ועדת ההתקשרויות של הרשות וועדות ההפרות בשידורים של הזכיינים בטלוויזיה וברדיו. נוסף על כך סייעה הלשכה לממונה לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 בטיפול בבקשות השונות שנתקבלו אצלה. ייעוץ משפטי ניתן גם לנציגי תלונות הציבור. הלשכה נטלה חלק בהליכי חקיקה בנושאים שונים בוועדות הכנסת ואף הכינה ניירות עמדה למספר הצעות חוק. כבכל שנה, הייתה הלשכה מעורבת בהליכים המשפטיים בערכאות השונות, שבהם הרשות השנייה היא צד.

הבחירות לראשות הממשלה

ב-6.2.01 התקיימו בחירות מיוחדות לראשות הממשלה. הרשות נערכה כדי להנחות את בעלי הזיכיונות בטלוויזיה וברדיו, באשר לחובות המוטלות עליהם בתקופת בחירות. הלשכה המשפטית הפיצה בקרב בעלי הזיכיונות חוות דעת מקיפה, הסוקרת את האיסור שבסעיף 5 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 על תעמולת בחירות בשידורי רדיו או טלוויזיה בתקופת 60 הימים שלפני הבחירות, למעט שידורי תעמולת הבחירות בזמן שיועד לכך. עוד התייחסה חוות הדעת להוראות הרלוונטיות בחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (נוסח משולב), תשכ"ט-1969 וכן בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, ובכללים שהתקינה מועצת הרשות מכוחו.

במוקד חוות הדעת נבחנו שתי החלטות, אשר נתן יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בשעתו, כבוד השופט אליהו מצא, באשר לפרשנות הביטוי "תעמולת בחירות". הראשונה, בעניין **גולדשמידט** (תב"כ 12/15 **ח"כ אלי גולדשמידט** נ' **ראש הממשלה בנימין נתניהו**) והשנייה, בעניין **האגודה לזכות הציבור לדעת** (תב"כ 13,14/15 **האגודה לזכות הציבור לדעת** נ' **הרשות השנייה, מערכת התכנית "משעל חם", "רשת" ואח"י**). יצוין, כי כנקודת מוצא להחלטות אלה, שימשה פסיקת בג"ץ בעניין **זוילי** (בג"ץ 869/92 **ניסים זוילי** נ' **יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השלוש עשרה**).

בעניין **גולדשמידט** התבקש צו מניעה, שלפיו ייאסר על ערוצי הטלוויזיה והרדיו לשרד ראיונות מסוימים בשידור חי, כדי למנוע את ניצולם לתעמולת בחירות. בסופו של דבר חזרו בהם המבקשים מבקשתם, אך ביקשו, כי יו"ר ועדת הבחירות יחזור וינחה את ערוצי הטלוויזיה והרדיו בדבר משמעותה של "תעמולת בחירות" ובדבר האמצעים, שעליהם לנקוט כדי לעמוד בחובתם להימנע מתעמולה כאמור.

השופט מצא בהחלטתו, עמד על חובת התקשורת לספק לציבור מידע בתקופת מערכת בחירות, ובכלל זה מידע בשאלות השנויות במחלוקת בין מפלגות ואישים בזירה הפוליטית, שכן "בתקופה זו - יותר מבזמנים אחרים - גובר עניינו של הציבור בקבלת המידע, הדרוש לכל בוחר לגיבוש החלטתו". כך, למשל, הם פני הדברים בעניין דברי פולמוס וביקורת הדדית, שמשמיעים המועמדים זה על דעותיו של זה ובאירועים פנים-מפלגתיים ואחרים, הקשורים בהיערכות הרשימות והמועמדים לקראת ההתמודדות בבחירות. נקבע, כי ערכם החדשותי של נושאים

ואירועים מעין אלה "אינו מתבטל, גם אם שידורם יחשוף את הציבור לביטויים, אשר לעצמם הם בגדר תעמולת בחירות, ובלבד שהאפקט הדומיננטי שלהם אינו תעמולתי אלא חדשותי."

לאור זאת עמד השופט מצא על שתי חובות המוטלות על ערוצי השידור. האחת, שמירת השוויון המהותי בין כלל הרשימות והמועמדים המתמודדים בבחירות. המטרה היא ליתן הזדמנות נאותה וסבירה לרשימות ולמועמדים לבוא לידי ביטוי, ולהציג הצגה מאוזנת של כלל הדעות וההשקפות בנושאים השנויים במחלוקת במערכת הבחירות. השנייה, מניעת ניצול ההופעה בטלוויזיה או ברדיו לתעמולת בחירות. לשם כך נקבע, כי יש להקפיד בשידור חי על אזהרת המראשנים מראש ואם נדרש הדבר, במשך התכנית, מפני גלישה לתעמולת בחירות, וכן יש להקנות סמכויות אופרטיביות למנחים, לחסום לאלתר ובראשיתה כל חריגה מהמותר.

בעניין **האגודה לזכות הציבור לדעת** התבקש צו מניעה, שלפיו יאסר על "רשת" לחדר עימות בין שניים מן המועמדים בבחירות לראשות הממשלה, במסגרת התכנית "משעל חם". זאת בנסיבות שבהן שני מועמדים אחרים - מר בנימין בגין ומר עזמי בשארה - לא זומנו לעימות. הצו התבקש בטענה שעימות כאמור עומד בניגוד לאיסור על "תעמולה מפלגתית" 60 יום קודם לבחירות.

בהחלטתו קבע כב' השופט מצא, כי בקיום ריאיון עם מועמד או מועמדים בבחירות בשאלות אקטואליות, שהן מענייניו של ציבור הבוחרים, אין משום הפרת האיסור על תעמולה מפלגתית. "אכן, גם דברי המראשנים בתכנית כזו עשויים להיות רלוונטיים לגיבוש החלטתו של הבוחר, ואולם בכך בלבד אין משום מסר תעמולתי, ובלבד שהמתכונת של השידור אינה מאפשרת חריגות מן השאלות המוצגות למועמד וקבלת תשובותיו עליהן."

שתי ההחלטות האמורות נוקטות דרך ליברלית יותר מאשר זו שננקטה עד אותה עת. עם זאת הודגש בחוות הדעת, כי האיסור על תעמולת בחירות שריר וקיים, ויש להקפיד על שמירתו, ברוח ההחלטות האמורות, כאשר לעניין זה הבחירות המיוחדות לראשות הממשלה הן בחירות לכל דבר ועניין.

חוות הדעת נחתמה בשורה של הנחיות, אשר נתן מנכ"ל הרשות לבעלי הזיכיונות:

- יש להימנע מלאפשר העברת מסרים תעמולתיים על ידי מראשיינים. קיומם של מסרים אלה יפסול את השידור אם השפעתם המסתברת על הצופה או המאזין הינה קשה ורצינית (שאז האפקט הדומיננטי של השידור אינו חדשותי אלא תעמולתי). מידת ההשפעה התעמולתית על הצופה או המאזין הולכת וגדלה, ככל שקרב יום הבחירות.
- בעת קיום ראיונות (הן בתכניות אקטואליות והן בתכניות אירוח) יש להזהיר את המראשיינים מראש מפני גלישה לתעמולת בחירות, גם אם מרומזת, ובעיקר מפני השמעת ססמאות להבדיל מדעות פוליטיות. יש להעניק למנחה סמכויות אופרטיביות אשר יאפשרו לו להתערב נחרצות בדברי המראשיין, אם גולש הוא לתעמולת בחירות, ולהפסיק תעמולה זו בראשיתה. יש להקפיד, כי מתכונת השידור לא תאפשר חריגות מן השאלות המוצגות וקבלת תשובות עליהן.
- יש להקפיד על חובת האיזון בין הדעות השונות הרווחות בציבור. יש ליתן הזדמנות נאותה וסבירה למועמדים השונים ולדעות השונות לבוא לידי ביטוי. יש להעדיף יצירת איזון במסגרת אותה תכנית, אם כי אין לפסול איזון לאורך זמן סביר. ככל שקרב מועד הבחירות מתקצר פרק הזמן הסביר ליצירת איזון.
- יש להקפיד הקפדה יתרה על מתן זכות התגובה, בהתאם לסעיף 10 לכללי האתיקה בשידורים.
- בתכניות שנוכח בהן קהל באולפן שממנו משודרת התכנית, יש לתדרכו באשר להגבלות החלות בתקופת בחירות וכן למנוע הצגת כחות. יש להקפיד על גיוון הקהל. יש להימנע משימוש בקהל ה"מגויס" על ידי מפלגות.
- בעת הצגת סקרים הנוגעים לבחירות יש לציין בהבלטה את זהות הגורם מזמין הסקר, ובפרט אם גורם זה מזוהה עם אחד המתמודדים. יש להבליט את מגבלות הסקר, כגון: טעות הדגימה. בעת פרסום "סקרים" מקריים כגון סקר עוברי אורח, טלפונים לטלמסר או הצבעה באינטרנט, יש לציין בהבלטה כי סקרים אלה אינם מייצגים.

במשך תקופת הבחירות הייתה הרשות משיבה במספר עתירות אשר הוגשו לכבוד יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 ולראש הממשלה, כבוד השופט מישראל חשין וכן נדרשה להגיב למספר תלונות שנבחנו על ידו:

היקף שידורי תעמולת הבחירות בטלוויזיה

במסגרת דיוני ועדת הבחירות, הועלתה הטענה, כי 120 דקות המוקצות על פי חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ח-1959 לשידורי התעמולה, הן בערוץ הראשון ובערוץ 2 גם יחד ואין המדובר בכפל הזמן בשני הערוצים. בחוות דעתו מיום 31.12.00 דחה כבוד השופט חשין טענה זו וקבע, כי החוק נתכוון להעתיק את החיובים החלים על רשות השידור, ובכלל זה החיוב לשדר 120 דקות תעמולה - כמות שהם - לחצרה של הרשות השנייה אף היא. לפיכך, נקבע כי המועמדים לראשות הממשלה זכאים לשידורי תעמולה בטלוויזיה בני 120 דקות - גם בערוץ הראשון וגם בערוץ 2.

שידור קטעי תעמולת בחירות במהדורות חדשות ובתכניות אחרות

בעקבות תלונה שנתקבלה אצל כבוד השופט חשין על כך, שבמהדורת החדשות של רשות השידור, הובא קטע ארוך מתוך תשדיר תעמולת הבחירות של מר אהוד ברק, התבקשה תגובת הרשות לשאלת שידורם של קטעי תעמולה באופן האמור.

עמדת הרשות הייתה, כי שידור חוזר של קטעים מתוך תשדירי תעמולת הבחירות, במסגרת דיווח חדשותי שאליו נלווים ניתוח או ביקורת של תשדירים אלה, מהווה נדבך חשוב של הדיווח העיתונאי בתקופת בחירות. נוסף על כך, סברה הרשות כי יש להתיר שידורם של קטעים כאמור גם במסגרת תכניות אקטואליה או סאטירה. כל זאת, כך נטען, שכן האפקט הדומיננטי של קטע מתשדיר בחירות, כאשר נלווית אליו ביקורת עיתונאית בעלת ערך חדשותי, או בהיותו מוצג באופן סאטירי, אינו תעמולתי.

בחוות דעתו בסוגיה, קבע כבוד השופט חשין בעיקרו של דבר, כי "תעמולת בחירות של מפלגה או של מועמד ראוי לה שתבוא בגדר תעמולת הבחירות הנעשית על פי חוק התעמולה. בה בעת, אין מניעה, כי בתכניות אחרות המשודרות בטלוויזיה יופיעו קטעים קצרים מתוך תעמולת הבחירות, אם הקרנתם של אותם קטעים נדרשת באורח אינטגרלי באותן תכניות." לעניין זה נקבע, כי קטע "קצר" הוא קטע, אשר אורכו אינו עולה על שניות מספר. עוד נקבע, כי גם לעניין זה יש לשמור על שוויון בין המועמדים בבחירות לראשות הממשלה ועל הוגנות ביחס לכל אחד מהם.

חובת השוויון בחשיפת מועמדים בטלוויזיה

בעקבות תלונה שנתקבלה אצל כבוד השופט חשין, כי ניתנת העדפה בשידורי ערוץ 2 לנציגים פוליטיים ממחנה השמאל, נתבקשה תגובת הרשות.

בתגובתה, הבהירה הרשות, כי מנתוני מערך הפיקוח שלה עולה, שנשמרת חובת האיזון. עוד הוסיפה הרשות, כי נמסר לה מבעלי הזיכיונות כי ח"הכ אריאל שרון הוזמן מספר פעמים לתכנית "משעל חם" וכן לתכניתו של מר רפי רשף, אך לא נענה. בנסיבות אלה סברה הרשות כי אין בהימנעות של מועמד מלהופיע כדי לשמש בסיס לאיסור קטגורי על הופעתו של המועמד האחר.

בחוות דעתו קבע השופט חשין, כי לאחר שעיין שוב בתלונה ובתגובתה המפורטת של הרשות, הגיע הוא לכלל מסקנה, כי אין יסוד לתלונה באשר לאי שוויון בחשיפה בטלוויזיה.

תב"מ 4/2001 האגודה לזכות הציבור לדעת נ' הרשות השנייה, מערכת התכנית "משעל חם" וחברת "רשת"

טענת העותרים הייתה, כי במערכת בחירות לראשות הממשלה חלה חובה מחמירה של איזון, כדי להבטיח שוויון בין המועמדים. לפיכך, התבקש יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, להורות לחברת "רשת" שלא לשדר את התכנית הקרובה של "משעל חם", או לחילופין להתנות את השידור בקיום ראיון עם ח"כ אריאל שרון במתכונת זהה לראיון שנערך בתכנית קודמת, עם ראש הממשלה, אהוד ברק.

בתשובתה, הבהירה הרשות, כי קיים קושי בדיון בסוג זה של בקשות, שבו גורם מסוים מדבר בשמו של מועמד בבחירות מבלי שהובאה עמדתו של אותו מועמד בעניין הופעה בתכנית. עוד הפנתה הרשות לחוות הדעת המשפטית ולהנחיות המנכ"ל, אשר הועברו לבעלי הזיכיונות בטלוויזיה וברדיו, ובפרט הנחיה 3 לעיל. כיוון שעד מועד הבחירות עתידה "רשת" לשדר את התכנית שלוש פעמים נוספות, סברה הרשות, כי די בכך ש"רשת" תאות לארח את ח"כ שרון באחת מתכניות אלה, כדי שלא יהיה מקום לצו המניעה המבוקש. יצוין כי מתגובת "רשת" עלה, כי ח"כ שרון זומן מספר פעמים להשתתף בתכנית אך לא נענה.

לאחר דיון שהתקיים החליטו העותרים למשוך את עתירתם.

תב"מ 21/2001 סיעת ש"ס ואח' נ' רשות השידור, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'

שורשי עתירה זו נעוצים בעתירה קודמת, שהוגשה כנגד מספר תחנות רדיו פיראטיות (תב"מ 17/2001), אשר בעקבותיה הוציא כבוד השופט חשין צו מניעה האוסר על התחנות המשיבות לעתירה לשדר תעמולת בחירות. טענת העותרים הייתה, כי אם יוצא צו מניעה בתב"מ 17/2001 (צו אשר בסופו של דבר ניתן) יש צורך להפנותו גם אל כלל ערוצי התקשורת העוסקים באקטואליה במדינת ישראל.

בתשובתה הבהירה הרשות, כי לדעתה קיים טעם לפגם, בכך שהעותרים מבקשים לכרוך את עניינם של הרשות ובעלי הזיכיונות לפי חוק הרשות השנייה, עם עניינין של תחנות רדיו פיראטיות המשדרות בלי שניתן להן זיכיון כדין על ידי הרשות, דבר המהווה עבירה פלילית. עוד ציינה הרשות, כי הסעד המבוקש הוא כוללני ומיותר, שכן מובן מאליו, כי בעלי הזיכיונות מחוייבים לפי חוק הרשות השנייה להוראות החוק, לרבות חוק הבחירות.

בהחלטת ביניים שנתן כב' השופט חשין נקבע, בין היתר, כי ההנחיות שהוצאו על ידי רשות השידור, הרשות השנייה וגלי צה"ל, הן הנחיות ראויות, אך הן לא נשמרו כדבעי. לפיכך, נדרשו המשיבות להעביר ליו"ר ועדת הבחירות מסמך שבו תעלינה בפירוט את הצעדים שנקטו כדי לוודא, כי ההנחיות שהוצאו תישמרנה בקפדנות.

בהודעתה של הרשות ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית, הובהר, כי בעלי הזיכיונות התבקשו לרענן את ההנחיות שניתנו ולהבהיר, כי יינקטו סנקציות משמעותיות נגד מי שיפר את הוראות חוק הבחירות והנחיות המנכ"ל. כמו כן נדרש, כי קודם לצילום תכניות אירוח, אקטואליה וחדשות יבוצע תדריך למשתתפים. נוסף על כך, הודק מערך הפיקוח של הרשות והוחלט, כי ייפתחו נגד בעלי הזיכיונות הליכי הפרת לפי סעיף 49 לחוק הרשות, במקרים של הפרת חוק הבחירות.

בהחלטתו הסופית בעתירה קבע כבוד השופט חשין, כי תוכן ההתחייבויות שאותן נטלו המשיבות על עצמן משביע רצון, והוא אם תדענה המשיבות לדבוק בהתחייבויותיהן. עוד הוסיף, כי לא הובאה כל ראיה, כי חברת החדשות של ערוץ 2 וחברת "טלעד", אשר אף הן היו משיבות בעתירה, עברו על הוראות חוק הבחירות. לפיכך נמחקה העתירה.

תב"מ 22/2001 המטה למען א"י - חיפה והצפון ואח' נ' טלעד אולפני ירושלים בע"מ, הרשות השנייה ואח'

בעתירה נטען, כי תכנית הסאטירה, "החרצופים", שעתידיה "טלעד" לשדר בערב יום הבחירות, ושאל מקצת תוכנה התוודעו העותרים מתוך קדימונים שהוקרנו בטלוויזיה, היא תעמולת בחירות אסורה. עמדת הרשות הייתה כי יש לדחות את העתירה, בשים לב לאמות המידה המחמירות שנקבעו בפסיקת בג"ץ ובהחלטות יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, להוצאת צו מניעה נגד שידור תכנית וכיוון שמנכ"ל הרשות צפה בחלק מהקדימונים ששודרו ומצא, כי אופיה הדומיננטי של הסאטירה המוצגת בהם אינו תעמולתי.

בהחלטתו קבע כבוד השופט חשין, כי סאטירה אינה קונה חסינות מפני האיסור החל על תעמולת בחירות, אך "סאטירה, בהיותה מה שהיא, חייבת שתישא עימה 'תעמולת בחירות' במשקל סגולי כבד עד שנסווג אותה כתעמולת בחירות אסורה". לאור נסיבות העניין שבהן הודיעה "טלעד", כי הקטעים ששודרו בשני הקדימונים שעליהם התלוננו העותרים אינם מיועדים לשידור בתכנית המיועדת וכי עריכתה של התכנית טרם נסתיימה, ולפיכך אין לדעת מה יש בה, ובהתחשב בהתחייבות "טלעד", כי תקפיד עם עצמה שלא להיכשל בתעמולת בחירות אסורה, נדחתה העתירה.

חוות דעת משפטיות

להלן יתוארו מבחר ממגוון חוות הדעת שהוכנו על ידי הלשכה המשפטית בשנה זו:

הגבלת מכירת זמן פרסומות

חוות הדעת מתייחסת להגבלה הקבועה בסעיף 85א לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, על מכירת זמן שידור לגורם כלשהו בהיקף שלא יעלה על עשרה אחוזים מזמן שידור תשדירי הפרסומות של בעל זיכיון. חוות הדעת עוסקת בשאלה, האם ההגבלה האמורה מתייחסת רק למכירת זמן שידור למפרסם עצמו או שמא היא חלה על כל אדם או גוף, לרבות משרדי פרסום וחברות לתכנון מדיה. מסקנת חוות הדעת הייתה, כי המגבלה הקבועה בסעיף חלה על מכירת זמן שידור פרסומות למפרסמים ולפרסומאים כאחת. זאת, בין היתר, לאור האינטרסים הציבוריים שבבסיס האיסור האמור שהם קידום תחרות, הגנת הצרכן ומניעת ריכוזי כוח וכן מניעת תלות של זכיון ברוכש זמן שידור.

שידור פרסומות ב"גלי צה"ל"

חוות הדעת עניינה חוקיות ההסדר בעניין שידורי פרסומות מסחריות בתחנות הרדיו "גלי צה"ל" ו"גלגל"צ". חוות הדעת סוקרת את המסגרת המשפטית המעגנת את פעילות "גלי צה"ל" ואת חלוקת הסמכויות של פעילותה בין הגורמים הצבאיים לרשות השידור. כן נבחנה הסמכות להסדיר את נושא הפרסומות ב"גלי צה"ל" בחקיקה. מסקנת חוות הדעת הייתה כי ב"גלי צה"ל" משודרות פרסומות שלא כדין, שכן לא הוענקה לה סמכות על פי חוק לשדר פרסומות. מסקנה זו עולה בקנה אחד עם ייעודה של גלי צה"ל כתחנת רדיו צבאית, שעה שלשידור פרסומות מסחריות אין דבר משותף עם ייעוד זה.

שידורי רדיו באמצעות לוויין

חוות הדעת מתייחסת להיתרים הנדרשים לצורך העברת שידורי רדיו באמצעות לוויין ולתקינות העברת שידורים כאמור במסגרת שידורי זכ"ל רדיו אזורי. זאת, לאור העברת דרשותיו של הרב עובדיה יוסף וכן שידורי הרדיו של "ערץ 7" באמצעות הלוויין, כאשר בסיס השידורים הוא בישראל.

במסגרת חוות הדעת נסקרו הוראות פקודת הטלגרף האלחוטי, חוק הבזק, התשמ"ב-1982, חוק רשות השידור, התשכ"ה-1965 וחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, ונכללה התייחסות לשאלת הצורך ברישיון לשם שימוש בתדרי רדיו למסרת שידורים. נמצא, כי לפי הוראות פקודת הטלגרף האלחוטי נדרשת לצורך שידור כאמור הקצאת תדר על ידי מנכ"ל משרד התקשורת. עוד נמצא, כי לצורך ביצוע שידורים כאמור אף נדרש רישיון לפי חוק הבזק.

החזקת מניות ברדיו האזורי

בעקבות פנייה של זכ"ל ברדיו האזורי ניתנה חוות דעת, שעניינה פרשנותו של סעיף 2א(3) לחוק הקובע, בין היתר, כי לא ינתן זיכיון נוסף לשידורי רדיו אם כתוצאה מנתינתו יחזיק תאגיד, או מי שמחזיק באמצעי שליטה בו בשיעור כלשהו או תאגיד שלוב אחד או יותר של מי מהם, ביותר מחמישית ממספר הזיכיונות שהוענקו או שהתפרסם מכרז בעניינם באותה עת. נמצא, כי אחזקה כלשהי באמצעי שליטה בבעל זיכיון לשידורי רדיו, במישרין או בעקיפין, היא אחזקה בזיכיון אחד לעניין סעיף 2א(3) לחוק. מכאן, כי במצב שבו הוענקו 14 זיכיונות, המשמעות המעשית היא כי קבוצת תאגידים מסוימת לא יכולה להחזיק יותר מ-2 זיכיונות לשידורי רדיו. הרשות דחתה את הפרשנות שהוצעה על ידי בעל הזיכיון, שלפיה החזקה בחמישית ממספר הזיכיונות, מותרת בידי מחזיק אחד את האפשרות להחזיק ב-2.8 תחנות, דהיינו, בשני זיכיונות וב-0.8% מזיכיון שלישי. זאת, בין היתר, כיוון שבשנים לב לתפיסת החוק המנסה למנוע גם בעלויות צולבות בשיעור נמוך, פרשנות זו עלולה להביא למצבים אבסורדיים, שלפיהם גורם אחד יחזיק 20% בכל אחת מ-14 התחנות הקיימות, או שיהיה בעל שליטה בחמש תחנות.

בחוות דעת נוספת נבחנה השאלה האם בעל רישיון לשידורי לוויין (כיום, חברת "yes"), הוא בגדר "בעל זיכיון אחר לשידורים", אשר על בעל עניין בו נאסר להיות בעל עניין בבעל זיכיון לשידורי רדיו (סעיף 41(ג)(1) לחוק הרשות השנייה). הפרשנות אשר הומלץ לאמץ היא זו הגורסת, כי בעל רישיון לשידורי לוויין אינו בגדר "בעל זיכיון אחר לשידורים" לצורך אחזקות צולבות ברדיו האזורי, ולפיכך אין מניעה, כי בעל עניין בבעל זיכיון לשידורי רדיו יחזיק גם בבעל רישיון לשידורי לוויין.

שידור חדשות ארציות בתחנות הרדיו האזורי

חוות הדעת בחנה את סוגיית שידורן של חדשות ארציות, קרי, כאלה שאינן קשורות לאזור הזיכיון ולתושביו בלבד, על ידי תחנות הרדיו האזורי. נמצא, כי הפקת חדשות ארציות באמצעות מערכת חדשות של התחנה אפשרית

עקרונית בהתאם לסעיף 76א(א) לחוק, וזאת לאחר שהמועצה תקבע כללים, אשר יסדירו הפקת חדשות ושידורן כאמור. כמו כן, נקבע בחוות הדעת, כי הפקת חדשות ארציות על ידי התחנה בשיתוף גורם מסחרי נפרד מהתחנה, אשר עיסוקו הפקת חדשות, גם היא אפשרית עקרונית, אלא שמימוש חלופה זו דורש התקנת כללים על ידי המועצה, אשר יסדירו את גדרי שיתוף הפעולה המותר. עוד נקבע, כי במסגרת שיתוף פעולה כאמור על התחנה להשתתף בהפקת החדשות המועברות במסגרת שידוריה. הומלץ, כי כללים שתקבע המועצה בעניין יתייחסו, לדוגמה, להגבלת שיתופי הפעולה לגופים שעיסוקם הבלעדי הוא הפקת חדשות, או העוסקים בפעילויות נוספות אשר לדעת הרשות אינן פוגמות בתפקודם העצמי והבלתי תלוי בתחום החדשות. עוד צוין בהקשר זה, כי הסכמה או הבנה, במפורש או מכללא, של מספר תחנות, כי כולן תתקשרנה עם גורם אחד לצורך הפקת חדשות עלולה להוות הסדר כובל לכאורה, הדורש קבלת אישור מוקדם מבית הדין להגבלים עסקיים, או פטור מאישור כאמור מאת הממונה על ההגבלים העסקיים.

חלופה נוספת שאליה התייחסה חוות הדעת היא הקמת חברת חדשות, אשר תפיק חדשות ארציות. נמצא, כי הדבר אפשרי עקרונית לפי סעיף 76א(ב) לחוק, וזאת לאחר שתקבע המועצה - באישור ועדת הכספים של הכנסת - את השינויים המחויבים במבנה ובדרך הפעולה של חברת החדשות בטלוויזיה כפי שנקבעו בחוק, כדי להתאימם לצורך הקמת חברת החדשות ברדיו. המועצה תהיה רשאית להעניק לחברת החדשות, שתוקם בהתאם לכללים שייקבעו, זיכיון להפקת חדשות ותכניות בענייני היום ולהעברתן באמצעות בעלי זיכיון לשידורי רדיו. חברת החדשות יכול שתאגד את בעלי הזיכיון ברדיו, כולם או חלקם. מי שאינו בעל זיכיון לשידורי רדיו לא יוכל להיות חבר בחברת החדשות.

חוות הדעת הונחה בפני המועצה, אשר לאור ההמלצה של הנהלת הרשות החליטה לתקן את הכללים הרלוונטיים, כדי לאפשר שידור חדשות ארציות על ידי תחנות הרדיו האזורי, בין אם באמצעות מערכת חדשות של התחנה ובין אם בשיתוף עם גורם מסחרי נפרד מהתחנה, בתנאים שנקבעו בכללים.

הגבלות החלות על חברי מועצת הרשות השנייה לאחר פרישתם

לקראת סיום כהונתה של מועצת הרשות הוכנה חוות דעת הסוקרת את ההגבלות החלות על חברי המועצה לאחר פרישתם מכוח חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969. חוות הדעת סוקרת שלוש הגבלות החלות על חברי המועצה. האחת, איסור על חבר מועצה לייצג אדם כלפי הרשות השנייה בעניין שהיה בטיפולו של חבר המועצה (סעיף 2 לחוק). הגבלה זו היא אבסולוטית, ואין היא פגה עם חלוף הזמן. השנייה, איסור על חברי מועצה לייצג אדם לפני עובדי הרשות השנייה ואיסור על חבר מועצה לקבל זכות מאת עובדי הרשות השנייה (סעיף 3 לחוק). הגבלה זו פגה לאחר חלוף שנה מתום כהונתו של חבר המועצה. השלישית, איסור על קבלת עבודה או טובת הנאה מאדם שמקב במהלך עסקיו להחלטה שהייתה בתחום סמכותה של המועצה (סעיפים 4 ו-7 לחוק). הגבלה זו עומדת בתוקף למשך שנה מיום סיום כהונתו של חבר המועצה, או לזמן קצר מכך, אם קיבל חבר המועצה היתר מהוועדה שהוקמה לפי החוק האמור.

הליכים משפטיים

הליכים שנפתחו בשנה זו

בג"ץ 3073/99 התנועה למען איכות השלטון נ' שר החינוך ואח' (פ"ד נד(3) 529)
 עתירה בעניין מינויה של מועצת הרשות השנייה. במוקד העתירה הטענה, כי שר החינוך לא קיים הליך התייעצות נאות בטרם המליץ לממשלה על המועמדים למינוי כחברי מועצה.

בפסק דינו קיבל בית המשפט את הטענה, כי נפל פגם בקיום חובת ההתייעצות של שר החינוך. נקבע, כי יש לקיים הליך מינוי חדש, בהתאם לחובת ההתייעצות הקבועה בחוק. את הליך ההתייעצות יש לבצע בשני שלבים, או אף יותר משני שלבים. בשלב הראשון ("חובה ראשונית") על השר להציג את רשימת מועמדיו בפני גופי הייעוץ השונים. בשלב השני ("חובה משנית") לאחר שקיבל את הערות הגופים המייעצים, על השר להציג את השינויים בפני הגופים המייעצים. מספר סבבי ההתייעצות ייקבע על פי מבחן של שכל ישר ושל הגינות. אם השינוי שיערוך השר ברשימת מועמדיו, בעקבות חוות דעת שקיבל, יהיה שינוי ניכר, עשוי הדבר לחייב סיבוב התייעצות נוסף.

נקבע כי המועצה תמשיך לכהן עד שתיבחר מועצה חדשה בתוך ארבעה חודשים (בחודש 12/00 אכן מונתה מועצה חדשה).

בג"ץ 4915/00 רשת חברת תקשורת והפקות (1992) בע"מ נ' ממשלת ישראל ואח';
בג"ץ 6487/00 שידורי קשת בע"מ ואח' נ' שר התקשורת ואח'; בג"ץ 6557/00 ארגון המורים
נ' ממשלת ישראל ואח'; בג"ץ 6604/00 טלעד אולפני ירושלים בע"מ נ' ממשלת ישראל ואח'.

במרכז עתירות אלו שתי טענות - האחת נוגעת לתיקוני חקיקה, שבוצעו בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, שנועדו להכשיר את הקרקע להקמת ערוץ מסחרי נוסף (הערוץ השלישי), והשנייה עניינה בפרסום המכרז למתן זיכיונות לשידורים בערוץ השלישי על ידי המועצה, לאחר שבית המשפט פסק, כי דין כהונתה להסתיים (בג"ץ 3073/99 התנועה למען איכות השלטון נ' שר החינוך ואח').

בפסק דינו דחה בית המשפט העליון את כל ארבע העתירות. בית המשפט קבע, כי התועלת הציבורית, אשר תצמח כתוצאה מהקמת הערוץ השלישי, תוך מתן הקלות לזכייני הערוץ השלישי והטלת מגבלות על זכייני הערוץ השני להשתתף במכרז לערוץ השלישי, עולה על הפגיעה בזכייני הערוץ השני. עוד נפסק, כי המועצה הקודמת פעלה בסמכות בפרסמה את המכרז לשידורי הערוץ השלישי, וזאת לאור החלטת בית המשפט בבג"ץ 3073/99 הנ"ל, שלפיו המועצה לא תפוזר מיידית אלא תמשיך לפעול עד לבחירת מועצה אחרת תחתיה, לאור המק שייגרם לציבור כתוצאה מדחיית פרסום המכרז ולאור שיקול הדעת שנשמר בידי המועצה החדשה לעניין בחירת הזוכים במכרז.

(ההחלטה הדוחה את הבקשה למתן צו ביניים בבג"ץ 4915/00 פורסמה בפ"ד נד(451)5).

בג"ץ 4644/00 יפאורה תבורי בע"מ נ' הרשות השנייה ואח' (פ"ד נד(4), (178)

עתירה נגד החלטת הרשות שלא לאפשר פרסומו של תשדיר פרסומת שהופק לבקשת העותרת בעבור משקה קל בשם "תפוזינה". הטעם לפסילת התשדיר היה בגין היותו פוגע בכבוד האדם, בטעם הטוב וברגשות הציבור, מחמת הרמיזות המיניות שבו.

העותרת טענה, כי החלטת הרשות אינה סבירה וכי היא גורמת לפגיעה בחופש הביטוי שלה.

בית המשפט נזקק להכרעה בשאלה האם החלטת הרשות לפסול את התשדיר מקיימת את האיזון הראוי בין ההגנה על חופש הביטוי המסחרי לבין האינטרס שבמניעת פגיעה ברגשות הציבור ובטעם הטוב.

בפסק דינו החליט בית המשפט העליון לקבל את העתירה באופן חלקי, ולהורות על שידור תשדיר הפרסומת בכפוף להשמטת קטע ממנו (אשר העותרת הסכימה להשמטו).

בג"ץ 4047/00 עמותת "הירוקים לאיכות החיים והסביבה בישראל" ואח' נ' הרשות השנייה ואח'
 עתירה המבקשת, כי יוצא צו המורה לרשות למנוע או להגביל את שידורי הפרסומות בטלוויזיה המעודדים ילדים להשתמש במכשירי טלפון סלולריים, מו הטעם ששימוש כאמור עלול להיות מסוכן. לפי החלטת בית

המשפט, הוגשה על ידי הרשות תגובה. ביום 27.11.00 התקיים בבית המשפט העליון דיון בעתירה ובעקבותיו ניתן פסק דין הדוחה את העתירה, וזאת מחמת העדר תשתית עובדתית בדבר הסיכון הנטען.

בג"ץ 6190/00 נצ' הרשות השנייה ואח'

עתירה בעניין זכות התגובה לדברים שנאמרו בתכנית "הכספת" המשודרת על ידי "שידורי קשת". בבסיס העתירה הטענה, כי שני שידורים של תגובת העותר במסגרת התכנית אינם מתיישבים עם כללי הרשות, וכי יש להורות על שידור תגובה נוספת, בשינויים שביקש העותר.

ניתן פסק דין הדוחה את העתירה, ומקבל את טענות הרשות, כי תגובת העותר שודרה בהתאם לכללי הרשות, באופן שלא חרג ממתחם הסבירות ובלי שהיו מעורבים בהחלטה שיקולים זרים.

הליכים נמשכים משנים קודמות

בג"ץ 6789/98 נובוסטי נ' הרשות השנייה ואח'

עתירה נגד החלטת הפוסק לעניין מענק הפיצויים, שלא להתיר תשלום מענק רטרואקטיבי לעותרת בגין שנות מענק שבעבורן לא הוגשה בקשה במועד, ולהגדיל את סכום המענק לשנה השלישית. העותרת טוענת, כי אם תתקבל עתירתה, יש להשתמש ביתרת המענק השנתי הבלתי מנוצלת משנת המענק האחרונה כמקור לתשלומים. טרם נקבע מועד לדיון והרשות טרם הגישה את תגובתה לעתירה.

בג"ץ 1030/99, 1031, 1050, 1053, 1201, 1119 ח"כ חיים אורון ואח' נ' יו"ר הכנסת ואח'

עתירות שהוגשו נגד תיקון לסעיף 3 לחוק הבזק, התשמ"ב-1982. התיקון קובע, בין היתר, כי תחנת רדיו אשר פעלה במשך 5 שנים קודם לקבלת התיקון ואשר נקלטה במרבית שטחי ישראל, יראו אותה כאילו קיבלה זיכיון לשידורים מהרשות השנייה. טענת העותרים היא כי התיקון לחוק נועד להכשיר את שידוריה הפיראטיים של תחנת הרדיו "ערוץ ל" וכי הוא פוגע בזכויות המוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד: חופש העיסוק. עוד נטען, כי נפלו פגמים בהליך חקיקתו של החוק, אשר יש בהם להביא לבטלותו. בית המשפט העליון נעתר לבקשת העותרים והוציא צו ביניים, המונע את הכניסה לתוקף של התיקון לחוק. הרשות השנייה שהיא משיבה בעתירות שהוגשו, הצטרפה בתשובתה לעמדת פרקליטות המדינה, שלפיה דינו של החוק להתבטל. טרם ניתן פסק דין בעתירה.

בג"ץ 3558/00 ערוץ 15 ירושלים בע"מ נ' מועצת הרשות השנייה ואח'; בג"ץ 3795/00 אליהו חכם ואח' נ' מועצת הרשות השנייה ואח'; בג"ץ 4172/00 טיבואת בע"מ נ' מועצת הרשות השנייה ואח'.

שלוש עתירות אלו עוסקות בשאלת סמכותה של מועצת הרשות השנייה להחליט על הרחבת אזור זיכיונה של תחנת הרדיו האזורי, רדיו "קול חי", גם לאזור ירושלים רבתי. בעתירות נטען, כי מועצת הרשות איננה מוסמכת לכך, ואילו בתשובה נטען, כי הדבר בסמכות המועצה. בעקבות הגשת העתירות, ועל פי המלצת בית המשפט, שקלה המועצה את עמדתה שנית והחליטה לבטל את הרחבת אזור הזיכיון של זכיון הרדיו האזורי רדיו "קול חי".

ה"פ 368/98 (בימ"ש מחוזי תל-אביב) רדיו ללא הפסקה נ' הרשות השנייה

המרצת פתיחה שהגיש בעל הזיכיון לשידורי רדיו אזורי, "רדיו ללא הפסקה", שבמרכזה הטענה, כי לא נשמרה הבלעדיות בשידורים, שלטענתו הובטחה לו (יחד עם שתי תחנות נוספות) באזור גוש דן. זאת, לטענת הזכיון, בשל גלישה מתמדת של שידורי רדיו מאזורים אחרים אל אזור פעילותו ובשל פעילותן של תחנות רדיו פיראטיות. לטענת בעל הזיכיון נגרם לו בשל כך מק כספי. בעתירה נתבקש פסק דין הצהרתי לעניין קיומה של הבלעדיות הנטענת, וכן הוראה לרשות לחדול מנביית תשלום דמי זיכיון ותמלוגים. התיק טרם דון לגופו.

ת.א. 7765/98 (בימ"ש שלום נתניה) "פוקוס חקירות" ואח' נ' חדשות נתניה ואח'

בתיק זה הוגשה תביעה כספית ונתבקש סעד של צו עשה, על ידי שותפות העוסקת בחקירות פרטיות ועל ידי השותפים בשותפות. טענת התובעים היא כי הנתבעים פרסמו בעיתון וברדיו אזורי כתבה המייחסת להם ביצוע האזנות סתר בשביל גורמים בעיריית נתניה. הנתבעים הגישו הודעת צד ג' נגד תחנת הרדיו האזורי, שבה שודרה הכתבה לראשונה, נגד עורך התכניות בתחנה זו ונגד הרשות השנייה, אשר שידרה את הכתבה שנית בתכנית שהיא משדרת על ידה בתחנות הרדיו האזורי. טענת הנתבעים בהודעות צד ג' היא כי לשון הרע נשוא התובענה, ככל שפורסמה ברדיו, לא פורסמה על ידם אלא על ידי תחנות הרדיו האזורי.

הוגש כתב הגנה על ידי הרשות ובו טענות הגנה שונות, הן במישור האחריות והן במישור המק. התקיימו שני דיונים בבית המשפט בנתניה ולאחר מכן התנהל משא ומתן ממושך, אשר בעקבותיו הוגש הסדר פשרה.

ת.א. 1408/99 (בימ"ש מחוזי ירושלים) מוטי לוי ואח' נ' הרשות השנייה ואח'

בשידורי חברת החדשות שודרה כתבה בנושא גנבת חול. התובעים טענו, כי הנתבעים (הרשות השנייה, חברת החדשות וכן הכתבים ועורכי החדשות הרלווטיים) פרסמו לשון הרע בכתבה זו, וכן פגעו בפרטיותם של התובעים. הם תבעו פיצוי כספי בגין הפגיעה, שלטענתם נגרמה להם. לבקשת התובעים, ובהסכמת הרשות השנייה, הורה בית המשפט על מחיקת התביעה נגד הרשות.

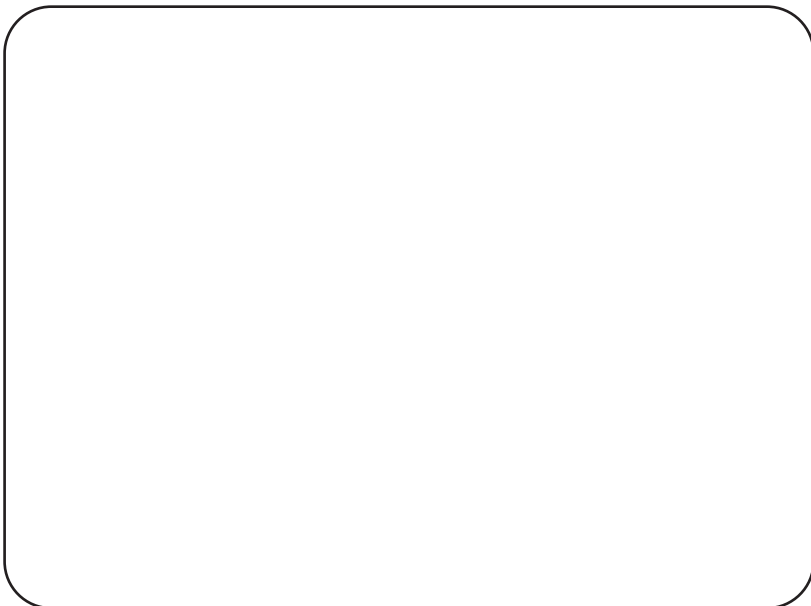
ת.א. 3735/98 (בימ"ש שלום נצרת) מוחמד עבד אל קאדר ושות' בע"מ נ' הרשות השנייה;**ת"א 1255/98 (בימ"ש מחוזי חיפה) בולוס נ' הרשות השנייה**

הרשות נתבעה בשני תיקים דומים על ידי שני בעלי מניות של בעל זיכיון לשידורי הרדיו האזורי בשפה הערבית באזור הצפון ("רדיו 2000"). התביעות הן נגד חילוט סכומים מתוך ערבויות בנקאיות, שהפקידו התובעים להבטחת ביצוע השקעותיהם בתחנת הרדיו. בשני התיקים הוגשו כתבי הגנה, בטענה העיקרית, כי מדובר בערבויות בנקאיות אוטונומיות, ומשכך אין מקום להתערבות שיפוטית במימושן. בקשות לצווי מניעה זמניים, שהגישו התובעים כנגד חילוט הערבויות נדחו בשני התיקים מן הטעם האמור בהחלטות, שאושרו או ניתנו על ידי בית המשפט העליון.

בשתי התביעות הגיעו הצדדים לאחרונה להסכמה בדבר הקטנת הערבויות ובדבר הצורך בהתקיימות תנאים מסוימים קודם למימוש סכומים נוספים מהן.

ת.א. (בימ"ש מחוזי תל-אביב) 1886/00 יחיאל בן ברוך נ' מעיין אוחנה ואח'

תביעה זו עסקה בסכסוך בין יוצרים בעניין זכויות ביצירות מוסיקליות. במסגרת התביעה התבקש צו זמני כנגד הרשות השנייה האוסר השמעת יצירות מסוימות. הבקשה כנגד הרשות בוטלה בהסכמה.

מאת: נחמה לאור, דוברת ועוזרת למנכ"ל

פניות ציבור וחסות ציבור

בשנה זו הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו שמה לה למטרה להפוך את פניות הציבור המגיעות אליה לכלי עבודה חשוב ומרכזי בפעילותה. כרשות ציבורית, המפקחת על זכייני ערוץ 2 והרדיו האזורי, עושה הרשות מאמצים לעודד את הציבור לפנות ולהגיב לשידורים. בדרך זו מביא הציבור לידיעת הרשות את רחשיו בנוגע לשידורים שבפיקוחה.

כאשר הרשות מקבלת החלטות המושפעות מתלונות הציבור - מובאת עובדה זו לידיעת הציבור וזאת על מנת לחזק את הקשר עם הציבור ולהביא לידיעתו את השפעתו הרבה על החלטות הרשות. אין משמעות הדבר שכל טענה המועלת בכל פנייה מן הציבור מניעה בהכרח את הרשות לפעול על פיה. אלא שהטענות העולות מפניות הציבור הופכות לחלק חשוב מהדיונים אודות נשוא התלונה ובעת ההכרעה הן עומדות לנגד עיניהם של מקבלי ההחלטות ברשות.

יותר מכך, לעיתים נלקחות החלטות בעניינים שונים, בעיקר בתחום הפרסומות, בכפוף לפניות ציבור שתגענה לרשות בעניינן. כלומר בעת קבלת ההחלטה, כאשר נוצר רושם שעשויה להיות רגישות ציבורית בשידור מסוים, וקיים קושי ענייני להכריע בו באופן ברור, מתקבלת החלטה המותנת בקבלת משוב מן הציבור.

הציבור יכול לפנות לרשות בכתב או בעל-פה (באמצעות הטלפון). אתר האינטרנט של הרשות מאפשר משלוח פניות ישירות אל דוברת הרשות. הפניות כולן מטופלות ברשות ומובאות לידיעת גורם הפיקוח הישיר ולידיעת הזכייני הנוגע בדבר. כל הפונים בכתב נענים על ידי הרשות. כמו כן, מאחר שכאמור, הפניות משמשות למעקב אחר רחשי הציבור באשר לשידורים, הרשות לוקחת בחשבון גם פניות אנונימיות.

ראוי לציין כי לצד מנגנון פניות הציבור המתואר כאן פועל ברשות על פי חוק נציב תלונות. הנציב מטפל בתלונות המגיעות מהציבור והממוענות ישירות אליו. דוח הנציב על פעילותו מתפרסם בנפרד.

במשך שנת 2000 הגיעו להנהלת הרשות 2,589 פניות: 436 פניות בכתב (16.8%), 1,364 פניות טלפוניות (52.7%), 789 פניות באינטרנט (30.5%).

ניתן להצביע על שני סוגי פניות המגיעות לרשות: סוג אחד כולל תלונות אודות השידורים, אם באופן כללי אם בנוגע לשידור מסוים, סוג אחר כולל פניות, שאינן בגדר תלונה ועניינן: בקשות לשידורים חוזרים, לשינוי מועדי שידור, הבעת דעה על השידורים, בקשה לקבל את סיוע הרשות בנוגע להשתתפות בתכניות, קבלת חומר אודות תכניות שונות ועוד.

להלן התפלגות הפניות (בכתב ובעל פה):

זכייני/נושא	סה"כ פניות	מחן תלונות	אחוז התלונות מתוך כלל הפניות
טלעד	217	114	52.5
רשת	363	284	78.2
שידורי קשת	267	219	82
הטלוויזיה הלימודית	44	12	27.3
חברת החדשות	738	676	91.6
רדיו אזורי	96	52	54.2
הפקות הרשות	137	-	-
פרסומות	199	181	91
פניות כלליות	528	84	15.9
סה"כ	2,589	1,622	65.6

להלן יפורטו עיקרי התלונות והתפלגותן בחלוקה על פי זכיינים, או על פי נושאים:

ערוץ 2

טלעד

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 217. מהן 114 תלונות (52.5%).

התלונות נגעו בעיקר בנושאים הבאים:

- **שידור הראיון עם יגאל עמיר בתכנית "עובדה" - 32 תלונות:** רובן ככולן קבלו על עצם מתן אפשרות הביטוי לרצח ראש הממשלה.
- **תכנית הבוקר "קפה טלעד" - 15 תלונות:** עיקר הטענות נגעו לדרך ההגשה של יודנה אחי ודב גילהר ובעיקר יחסם למרואיינים.
- **שידור הסרט "באז" - 9 תלונות:** מדובר בסרט תעודה שעסק בפרשת רצח נהג המונית דרג רוט על ידי בני נוער. הטענות שהועלו בתלונות נגעו לשאלה אם ראוי היה לשדר סרט זה והאם החשיפה לאירוע עשויה לגרום למק יותר מאשר תועלת.

רשת

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 363. מהן 284 תלונות (78.2%).

התלונות נגעו בעיקר בנושאים הבאים:

- **תכניתו של יאיר לפיד ביום 12.10.00 - 154 תלונות:** התלונות, רובן ככולן טלפוניות, נגעו לאורחים שהוזמנו לאולפן ביום ביצוע הליכ" בחיילי צה"ל. הטענה המרכזית היתה לחוסר איזון ולבולטות של נציגי השמאל באולפן.
- **שידור חוזר של התכנית "מי רוצה להיות מיליונר" ביום 7.9.00 - 20 תלונות:** התלונות נגעו לעצם שידור התכנית בשידור חוזר וכן להעדר הודעה מוקדמת על כך.
- **שידור התכנית "מילקשייק" - 19 תלונות:** עיקר הטענות כלפי התכנית נגעו לאופיה הבוטה של התכנית במיוחד נוכח שעת שידורה. תלונות אלו נדונו ברשות ובמליאת המועצה ובשיתוף עם הנהלת רשת הוחלט על שינוי שעת שידורה של התכנית והעברתה לרצועת הלילה.
- **התכנית "פספוסים" קטע הכומר והמירה - 18 תלונות:** התלונות נגעו לקטע בו אלי יצפאן מחופש לכומר נושק למזירות ברחוב. המתלוננים טענו לפגיעה ברגשותיהם של בני הדת הנוצרית.

שידורי קשת

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 267. מהן 219 תלונות (82%).

התלונות נגעו בעיקר בנושאים הבאים:

- **התכנית "המחשוף" - 74 תלונות:** הטענות נגעו לאופיה הבוטה של התכנית ובעיקר נסבו סביב שני אירועים חריגים: קריעת דגל מדינת ישראל ודגל הרשות הפלשתינית בשידור והתייחסות פוגעת להעלאת עצמותיו של אלי כהן לארץ. יצוין כי נוכח פניות אלו טיפלה הרשות בשידורים הללו בהליך הפרות.
 - **התכנית "הראשון בבידור" - 52 תלונות:** עיקר התלונות נגעו לאירועים הבאים:
- 13 תלונות** - נגעו להופעתה הפרובוקטיבית של צ'צ'ולינה בתכנית ולחשיפת שדיה בשידור חי ברצועת שידור המיועדת למשפחה.

11 תלונות - נגעו להופעת דמות האפיפיור באופן שפגע ברגשות הצופים הנוצרים. תלונה נוספת הגיעה כעצומה החתומה על ידי **כ-170 פונים** ונגעה לתכניות בהן בוצעו תחרויות לבחירת נשים שתשמנה כמלאכיות של דודו. הטענה העיקרית שהושמעה היא כי התכנית הופכת את גוף האישה לאובייקט ולכלי שעשוע. נוכח תלונות אלו טיפלה הרשות בשידור בהליך הפרות (לפירוט ההליך ראה פרק ערוץ 2).

- **תכנית הבוקר עם גבי מית ורבקה מיכאלי - 18 תלונות:** עיקר הטענות נגעו לדרך ההגשה של המנחים ובעיקר ליחסם למרואיינים.

הטלוויזיה הלימודית

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 44. מהן 12 תלונות (27.3%).

שידורי הטלוויזיה הלימודית עוררו מספר קטן של תלונות. התלונה המרכזית נגעה **לתכנית "קלפים פתוחים"**, בעניינה הגיעו **4 תלונות** שנגעו לדיון שהתקיים בתכנית בהשתתפות לסביות.

חברת החדשות

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 738. מהן 676 תלונות (91.6%).

קצב האירועים החדשתיים ועוצמתם משפיע באופן ישיר על היקף התלונות המגיעות לרשות בעניין שידוריה של חברת החדשות. ניתן להבחין בריבוי תלונות בהקשרים הבאים:

- 150 תלונות** - על שידור הכתבות אודות חיילי מג"ב שהכו ערביה.
- 30 תלונות** - על שידור הכתבות שתעדו את מותו של הילד חילמי שושה.
- 110 תלונות** - על מתן אפשרות ביטוי לערבים בעת סיקור פיגועים (ריבוי תלונות על ביצוע ראיונות עם אחד טיבי).

הטענה שהועלתה במסגרת תלונות אלו הייתה כי בזמן שקיימת מתיחות ביטחונית עלינו להגן על עצמנו ולהימנע משידורים מעין אלו.

30 תלונות - על שידור תמונות קשות של חיילים פצועים בתקרית בלבנון.

40 תלונות - על אופן הסיקור של הנצורים בתקרית בהר עיבל.

תלונות נוספות שהגיעו לרשות היו אודות מגישי תכניות החדשות. בעיקר נאספו תלונות רבות **כ-90** במספר, אודות דרך ההגשה של שלי יחימוביץ'.

תלונות על כלל השידורים

פרסומות

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 199. מהן 181 תלונות (91%), שעיקרן:

48 תלונות - בהן נטען לריבוי פרסומות על המסך.

34 תלונות - אודות שיבוץ פרסומות בזמן דיווח על פיגועים.

נוכח תלונות אלו הוצאה הנחייה מפורשת של מועצת הרשות לזכייה כי בזמן דיווח אודות פיגועים, אין לשדר מקבצי פרסומות.

תלונות נוספות נגעו לתכנים של תשדירי פרסומות, לדוגמה: בעניינה של פרסומת "עכבר העיר" הגיעו 10 פניות מן הציבור בטענה שהתסריט מציג מצב של מוות ממחלה חשוכה באופן פוגע ובלתי מתחשב ברגשותיהם של חולים. נוכח תלונות אלו החליטה הרשות שהיה והתשדיר יעלה שוב לאוויר ידון שנית סעיף הפגיעה ברגשות הציבור.

שידורים לכבדי שמיעה

סך הכל הגיעו לרשות 10 פניות בעניין זה מרביתן כוללות בקשות למתן שירות נרחב יותר לצופים כבדי השמיעה. הרשות פעלה בעניין זה מול זכייניה ובעיקר מול חברת החדשות. במסגרת זו הוחלט כי בזמן פריצת חדשות לצורך דיווח על אירועים חריגים, יופיעו על המסך כתוביות ובהן כותרות הדברים שהתרחשו. כמו כן, פועלת הרשות להרחבת היקף התכניות המלוות בכתוביות או בשפת הסימנים.

קליטת שידורי הערוץ בחו"ל

סך הכל הגיעו לרשות 34 פניות מתושבי חוץ לארץ המעוניינים לקלוט את שידורי ערוץ 2. בעניין זה, לצערנו, הלווין עמוס איננו מכסה אזורים מחוץ לארץ. יתכן שבעתיד ניתן יהיה לקלוט את השידורים דרך הלווין "עמוס 2".

רדיו אזורי

סך כל הפניות שהגיעו לרשות: 96. מהן 52 תלונות (54.2%).

ראוי לציין כי בהשוואה בין מספר הפניות המגיעות מהציבור אודות שידור הטלוויזיה ובין מספר הפניות המגיעות אודות שידורי תחנות הרדיו האזורי - ניכר מספרן הקטן של הפניות בענייני הרדיו האזורי.

ניתן ליחס לנתון זה מספר הסברים. לכאורה נראה כי המדיום הטלוויזיוני משמעותי ומשפיע יותר על הציבור מן המדיום הרדיופוני ולכן הוא מעורר אצל הצופים צורך חזק יותר לתת ביטוי לעמדותיו מול תכניה. יחד עם זאת, יש לקחת בחשבון את תפקידו ומהותו של הרדיו האזורי, מטבעו, הוא נועד להיות נגיש ומיידי יותר למאזין. המאזין רואה בו כלי לביטוי עצמי שלו ושל סביבתו הקרובה ולכן הצורך שהוא מעורר לפנות לרשות ולהביע עמדות בנינו, קטן.

להלן יפורטו עיקרי נושאי הפניות:

8 פניות - בקשות להקמת תחנות רדיו אזורי נוספות.

24 תלונות - אודות תכני השידורים. מתוכן בלטו במספרן התלונות אודות שידורי מין בוטה בתכניות הלילה - 6 במספר.

12 פניות - אודות שידורי תחנת הרדיו בערבית. בקשות להאריך את זיכיונה של תחנת "רדיו 2000" עד לסיום הליכי המכרז לזכיין חדש.

פרוט וניתוח של הפניות בכתב ודרכי הטיפול של הרשות בפניות אלו - ראה בפרק העוסק ברדיו האזורי.

פניות שעניינן הפקות הרשות

הרשות רשאית להפיק שידורים מיוחדים לציבור בהיקף שלא יעלה על 2% מכלל השידורים. מסגרת שידורים אלו מפורטת בפרק ערוץ 2.

לרשות הגיעו 137 פניות, שעיקרן בקשות לקבל העתקים משידורי הרשות בעיקר לצורך הקרנה במסגרות מצומצמות, הפועלות לקידום הנושאים החברתיים, שבהם עסקו התכניות. מספר פניות לא מבוטל היו בקשות לשידורים חוזרים של חלק מהתכניות.

מסעי פרסום

פעילותו של נציב תלונות הציבור

בשל החשיבות הרבה שניתנת ברשות לקבלת משוב מן הציבור, החליטה הרשות להפיק תשדיר המעודד את הציבור לפנות ולהגיב על שידורי ערוץ 2 והרדיו האזורי. התשדיר חושף את הציבור לקיומו של מוסד הנציבות ברשות ונותן מידע על דרך הפנייה אליו. התשדיר שודר חליפות במהלך שידורי ערוץ 2 ותחנות הרדיו האזורי החל מחודש אוגוסט.

מאז עלייתו של התשדיר לאוויר חלה עליה משמעותית במספר הפניות המגיעות מן הציבור.

החלפת תדרי השידור של ערוץ 2

בהנחיית משרד התקשורת הוחלפו תדרי השידור של ערוץ 2 במספר תחנות שידור באזור הצפון. חילופין אלו הצריכו הסברה נרחבת לציבור הקולט את שידורינו באמצעות אנטנה. מסע ההסברה כלל מודעות בעיתונות המקומית, שקופיות בטלוויזיה, תשדירים ברדיו האזורי וכן הקמת מוקד טלפוני לשיחות חינם לקבלת מידע נוסף. חילופי התדרים אירעו במהלך חודש נובמבר ויתכן כי צפויים שינויים נוספים במהלך השנה הבאה.

אותות מעבר לפרסומות

בתום שנה זו החלה הרשות בהפקת מעברוני פרסומות חדשים לשידורי ערוץ 2. המעברונים מתוכננים לעלות לאוויר במהלך השנה הבאה.

אירועי פרסום למכרז לערוץ הישראלי החדש

מפגש להצגת עיקרי המכרז - 11.10.00

עם סיום הכנת המכרז לערוץ הישראלי החדש ערכה הרשות מפגש ובו הציגה את עיקרי תנאי המכרז. המפגש היה פתוח בפני עיתונאים, בפני גופים המעוניינים להגיש הצעות במכרז ובפני הציבור הרחב.

תחרות לבחירת שם ולוגו

הרשות הכריזה על תחרות בין בתי ספר לעיצוב להצעת שם ולוגו לערוץ החדש. בשנה הבאה ייבחנו ההצעות שהוגשו וההצעה הזוכה תזכה לפרס כספי בסך 25,000 ש"ח.

התחרות מיועדת לעודד את היצירה בקרב סטודנטים צעירים בתחום.

מענקים ופרסים מטעם הרשות השנייה

לשם קידום העשייה הטלוויזיונית והקולנועית בישראל וכדי לחזק את הקשר עם ציבור הצופים ברחבי הארץ ובפריפריה בפרט, החליטה הרשות ליזום מתן מענקים ופרסים מטעמה לאירועים שונים המתרחשים בארץ וקשורים לטלוויזיה, לרדיו ולתקשורת בכלל.

במסגרת זו העניקה הרשות במהלך שנה זו את התמיכות הבאות בסכום כולל של 159,000 ש"ח:

- תמיכה בפסטיבל דימונה לתקשורת לקולנוע צעיר.
- תמיכה בפסטיבל הבינלאומי לסרטי סטודנטים.
- תמיכה ביום עיון של האיגוד הכללי של סופרים בישראל בנושא "ספרות על המסך - שירה ופרוזה בטלוויזיה".
- חסות לסדנת אמן של הפורום הישראלי לקופרודוקציות בינלאומיות.
- תמיכה ביום עיון בנושא הפקה במסגרת פסטיבל הקולנוע ה-17 בסינימטק ירושלים.
- תמיכה בכנס יצירה צעירה ליוצרים במגמות התקשורת והקולנוע בבתי הספר התיכוניים בחינוך הדתי.
- תמיכה בפסטיבל הטלוויזיה הראשון בראש פינה.
- הענקת פרס במסגרת טקס פרסי האקדמיה הישראלית לקולנוע.

מאת: דר' הרצל כהן, מבקר פנים

ביקורת פנים

ברשות השנייה, כגוף ציבורי, מתקיימת ביקורת פנימית על פי חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב 1992. הביקורת מתבצעת לפי התיקונים המפורטים בחוק ולפי ההנחיות המקצועיות המקובלות בארץ.

המבקר הפנימי ברשות כפוף למנכ"ל הרשות וליו"ר המועצה ומדווח על מימצאי הביקורת לממונים עליו וכן לוועדת הביקורת של המועצה. המבקר פועל על פי תכנית ביקורת שנתית.

ועדת הביקורת של המועצה בחרה בחודש אוקטובר 2000 מבקר פנים לרשות.

בתכנית הביקורת לשנת 2001 נושאים לביקורת בתחומי הטלוויזיה, ההנדסה, כספים ומינהל וכן נושאים רוחביים. התכנית הוכנה על ידי המבקר הפנימי, המנכ"ל ויו"ר המועצה, ואושרה על ידי ועדת הביקורת של המועצה והמועצה עצמה.

מאת: גיורא רוזן, נציב התלונות

נציב תלונות הציבור

חוק הרשות השנייה מקנה לנציב תלונות הציבור מעמד עצמאי לייצוג בלתי-תלוי של כל הפונים אליו מקרב ציבור הצופים והמאזינים לערוץ 2 ותחנות הרדיו האזורי. הנציב פועל על פי הליך מסוים שהחוק קובע, כאשר עצמאותו מאפשרת לו, במקרים רבים, התערבות פעילה במקום שהוא סבור, לאחר בדיקה, כי נפגע האינטרס של הפרט או הציבור ככלל.

יחסו של הנציב לתלונות הציבור צריך להיות מצד אחד גישה המבררת לשמה, ומן הצד האחר, ראוי שתהיה גישה משתפת ובונה. כזו הרואה בתלונות הציבור כלי חשוב לשיפור השירות והעלאת רמתו. מנקודת מוצא זו ישאף הנציב לעודד את הציבור לפנות אליו לקבלת סעד, והוא יעשה הכל כדי שהזכיינים וצוותי העבודה שלהם (עיתונאים, עורכים, שדרים וכו') יידעו ואף יגיבו להערות הציבור.

הנציב מפרסם דוח שנתי המוגש לשר הממונה ולמועצת הרשות השנייה. כדי שדוח זה לא יקרא כסיכום בלבד, יש לאפשר למועצה לראות בו כלי עבודה ולעשותה שותפה להכרת רחשי לב הציבור.

לנציב התלונות אין יכולת ענישה. הוא יכול לברר בעיה ולדרוש התייחסות הולמת במקרה שהוא מוצא שטענת המתלונן צודקת. מניסיונו עולה, כי במקרים רבים שבהם צדקו מתלוננים ושבעקבותיהם נדרשה התנצלות פומבית, לא נעשה כדי לתקן את העוולה, או שחומריתה הייתה רבה ולא נמצאה כל דרך לתקנה. למציאות כזו אין הנציב מתכוון להיות בעתיד אדיש ומן העניין שימצא דרכים ציבוריות להציג את הדברים באופן פומבי.

נציב התלונות רואה חשיבות מרובה בהפעלת מערכת פרסום קבועה של תשדירים גם בטלוויזיה וגם ברדיו האזורי, שכן זו הדרך הכמעט יחידה לעורר את הציבור להגיב וליצור את השיח עם מערכת התקשורת הציבורית.

מאת: אילת מצגר, הממונה על יישום חוק חופש המידע

חוק חופש המידע

חוק חופש המידע (התשנ"ח - 1998), קובע כי לכל אזרח או תושב ישראלי הזכות לקבל מידע אודות פעילותו של גוף ציבורי. החוק מפרט את סוג המידע שיש להעביר לציבור ואופן העברתו.

החוק החל להיות מיושם בשנת 1999 במשרדי הממשלה וברשויות השונות. במסגרת היערכות זו מונתה ראש אגף הפרסומות לממונה מטעם הרשות על יישום "חוק חופש המידע" בחודש נובמבר 1999.

בשנת 2000, התקבלו 56 בקשות לקבל מידע לפי החוק. חלק גדול מהפונים ביקשו לקבל הקלטות של תשדירי השירות לציבור שהפיקה הרשות, במסגרת מסעות הפרסום: "בעד הסובלנות" ו"נגד האלימות".

להלן פירוט הנושאים של הבקשות שקיבלה הרשות, לפי סעיף 7 לתקנות חופש המידע תשנ"ט 1999, "דיווח של הממונה":

7 (1) - מספר הבקשות שהוגשו: 56

7 (2) - מספר הבקשות שנענו: 56

מספר הבקשות שנענו בחיוב: 48

מספר הבקשות שנענו חלקית: 3

מספר הבקשות שנענו בשלילה: 3 { לפי סעיף 9 (ב) (4)

1 לפי סעיף 9 (א) (3), 9 (ב) (6),

1 לפי סעיף 9 (ב) (6), 9 (ב) (7).

שתי בקשות נוספות שבגינן לא שולמה אגרה על פי חוק, לא סופלו.

7 (3) - כל הבקשות נענו על פי המועדים הקבועים בחוק, למעט אחת שלה נדרשה ארכה נוספת של 30 יום.

7 (4), (5) - לא הוגשו עתירות על החלטות הממונה.